

BE2200029 - Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden

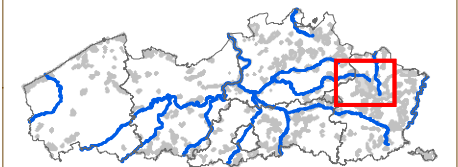
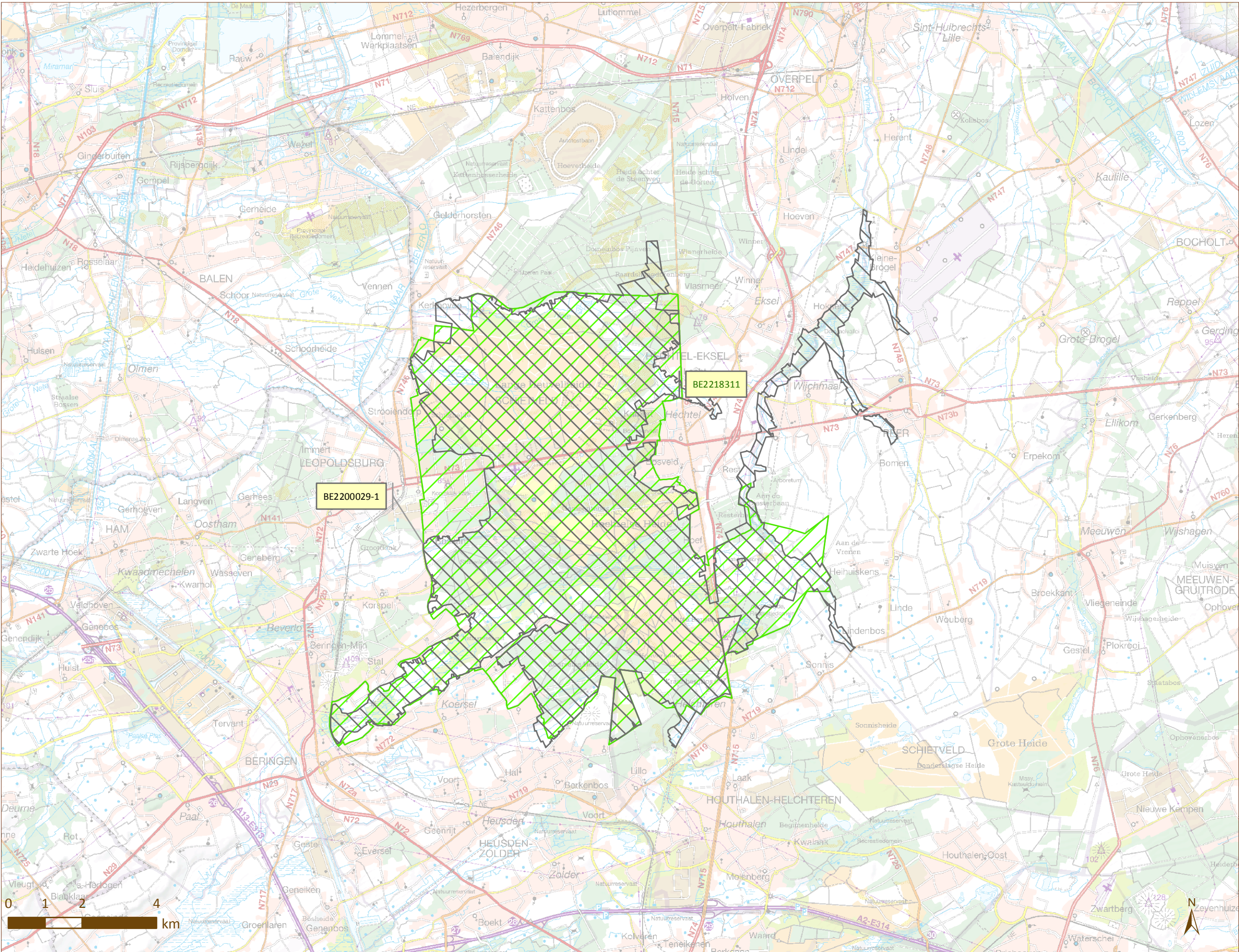
BE2218311 - Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek

Managementplan Natura 2000 1.0

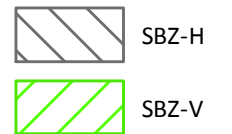
Statuut document:	Informatief document
Auteur:	Agentschap voor Natuur en Bos
Datum:	19/12/2014
Documentnummer:	Natura2000_0000325

**AGENTSCHAP
NATUUR & BOS**

Legende

Situering van de deelgebieden
van de Habitatrictlijn

Vlaanderen
is natuur

Inhoudstafel

1. Inleiding

2. Taakstelling

2.1 Doelstellingen voor de speciale beschermingszone

2.2 Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

2.3 Gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering

3 Openstaande taakstelling

3.1 Habitats

3.2 Soorten

4 Overzicht van de prioritaire inspanningen

4.1 Inspanningsmatrix

5 Taakstelling inzake de verbetering van het natuurlijk milieu

6 Richtkaart

6.1 Situering actuele habitats

6.2 Situering vegetaties als leefgebied voor Europees te beschermen soorten

6.3 Aanwezigheid van habitattypische soorten

6.4 Ruimtelijke verdeling van de instandhoudingsdoelstellingen

6.5 Ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen

6.6 Situering van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen

6.7 Zoekzones

6.8 Actiegebieden voor de verbetering van het leefmilieu

7 Gebiedsgerichte toepassing van het globaal afwegingskader Natura 2000

1. Inleiding

Algemeen kader

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook **speciale beschermingszones (hierna: SBZ)** genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitattypes van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 46 habitattypes, 49 dier- en plantensoorten en 55 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een ‘gunstige staat van instandhouding’ te realiseren voor bijlagesoorten en habitattypes van Europees belang. Om richting te geven aan deze maatregelen zijn door de Vlaamse regering doelen op Vlaams niveau (de zogenaamde **G-IHD**) en per speciale beschermingszone (de zogenaamde **S-IHD**) bepaald. Deze S-IHD zijn, na een intensief overlegproces tussen 2010 en 2013, vastgelegd in aanwijzingsbesluiten die door de Vlaamse regering definitief werden goedgekeurd op 23/04/2014.

De realisatie wordt gefaseerd en programmatorisch aangepakt. De realisatie van de instandhoudingsdoelen is complex: niet alle kennis is al aanwezig, verschillende belangen en personen zijn betrokken, de middelen en tijd zijn beperkt. Daarnaast is het belangrijk voor alle betrokken partijen om voortgang te maken. Omdat Vlaanderen zesjaarlijks aan Europa moet rapporteren over de voortgang, is geopteerd voor fases/cycli van zes jaar. Per cyclus wordt een **Vlaams Natura 2000 programma** opgemaakt met de Vlaamse taakstelling voor de komende periode. Inspanningen die binnen de programmacyclus moeten worden gerealiseerd zijn bindend. Het programma omschrijft ook welke engagementen sectororganisaties of overheidsinstanties opnemen en welke budgettaire consequenties hier aan verbonden zijn. Op het niveau van de speciale beschermingszones wordt de realisatie van de taakstelling opgevolgd en gestuurd via een **Managementplan Natura 2000**.

Focus Vlaams Natura 2000 programma 2014–2020

Voor de eerste programmaperiode 2014-2020 vertrekt het Natura 2000-programma van de Europese Biodiversiteitsstrategie, van Vlaanderen in Actie (ViA) en van het Pact 2020. De realisatie van die taakstelling betekent concreet dat in 2020, aan het eind van de eerste programmaperiode, 16 van de 46 beschermde habitattypes in een gunstige staat van instandhouding moeten verkeren of verbetering vertonen ten opzichte van 2007. Voor de habitattypes die niet behoren tot de 16 habitattypes 2020 worden in 2020 tussendoelen gesteld rekening houdend met de doelafstand tot 2050. Deze tussendoelen omvatten naast stand still ook de opdracht om in totaal 70% van de oppervlakte onder correct beheer te brengen. Ook voor soorten worden tussendoelen bepaald om de doelstellingen in 2050 te realiseren. Er worden geen specifieke ‘soorten 2020’ bepaald aangezien de op Europese schaal betere situatie van soorten. Bovendien wordt verwacht dat soorten ook zullen profiteren van de inspanningen voor de habitats.

Doelstelling en inhoud managementplan

De realisatie van de instandhoudingsdoelen gebeurt door maatregelen op het terrein door verschillende mensen en organisaties. De concrete ruimtelijke ligging, de planning van en afspraken over deze maatregelen zijn/worden opgenomen in plannen of projecten. Het managementplan geeft per SBZ een overzicht van de uitgevoerde, geplande en/of noodzakelijke plannen of projecten van de verschillende organisaties en mensen (= informatief). Op basis van de inschatting van de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van de verschillende doelen en de taakstelling opgenomen in het Natura 2000 programma 2014-2020, geeft het bovendien ook aan voor welke terreinacties er nog afspraken moeten worden gemaakt en met welke prioriteit (= richtinggevend).

Om de vooruitgang en de realisatie van de doelen, indien nodig, te kunnen afdwingen is het managementplan het kader voor de afweging van projecten en plannen en voor het opleggen van bepaalde maatregelen. Het managementplan wordt opgemaakt en beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (hierna: het ANB) in overleg met het overlegplatform dat door het ANB voor elke speciale beschermingszone of –zones wordt georganiseerd. De goedkeuring van het managementplan gebeurt door de Vlaamse regering na formeel advies van de Gewestelijke Overleginstantie.

Gezien de technische en maatschappelijke complexiteit van de opdracht tot het realiseren van de taakstellingen; is vastgelegd dat per planperiode verschillende fasen kunnen worden onderscheiden. De startversie (managementplan 1.0) beschrijft de taakstelling voor deze planperiode voor de speciale beschermingszone. Bij de start/het einde van elke fase wordt een geactualiseerde en aangevulde versie van het managementplan vastgesteld. Voor het afronden van elke fase wordt een generieke timing op Vlaams niveau opgelegd voor alle SBZ:

- MP 1.0 met een beschrijving van de taakstelling voor deze planperiode in elke SBZ (2014).
- MP 1.1 met een beschrijving van de stand van zaken, geplande acties en gekende (prioritaire) acties (2015).
- MP 1.2 met een beschrijving van de actuele stand van zaken, bijkomende geplande acties en uitgewerkte prioritaire acties (2017).
- MP 1.3 met een beschrijving van de actuele stand van zaken, bijkomende geplande acties, een stand van zaken van de prioritaire acties met, indien nodig, een beschrijving van de verplichtende maatregelen (2017).

Inhoud managementplan

De inhoud van het managementplan is wettelijk vastgelegd in artikel 6 van het Instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014. De inhoudstafel van voorliggend document volgt de daarin voorgeschreven samenstelling.

Statuut van voorliggend Managementplan 1.0

Dit managementplan 1.0 is gebaseerd op het Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszone ‘BE2200029 Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden’ en tot definitieve vaststelling voor die zone en voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone ‘BE2218311 Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van 23/04/2014 (hierna: het S-IHD-besluit).

Dit managementplan 1.0 werd niet formeel vastgelegd en is een informatief document. Overeenkomstig de afspraak op de vergadering van de Vlaamse Overleggroep (dit is de voorloper van de Gewestelijke Overleginstantie) van 09/07/14 is het te beschouwen als een basis- of startversie van de managementplannen met indicatieve opgave van de taakstelling per SBZ en per deelgebied. Nog niet alle elementen van een managementplan, zoals beschreven in het Instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014, zijn ingevuld. Bij elk hoofdstuk is aangegeven of, dan wel in welke mate, dit ingevuld werd in deze planversie.

2. Taakstelling

Het gebiedsgericht kader voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen is door de Vlaamse regering vastgesteld op 23/04/2014 . Per SBZ zijn de specifieke doelstellingen en de prioritaire inspanningen vastgelegd. In paragraaf 2.1 worden de vastgelegde doelstellingen weergegeven. Per landschapstype zijn het doel en de bijbehorende habitats en soorten opgenomen. Per soort en habitat zijn ook het gebiedsgericht kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. In paragraaf 2.2 zijn de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen opgenomen. De laatste paragraaf (2.3) bevat de lijst van gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering die naar boven zijn gekomen tijdens het overleg over de doelstellingen.

2.1 Doelstellingen voor de speciale beschermingszone

Legende	
Symbol	Omschrijving
+	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit
=/+	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit met lokale uitbreidingsmogelijkheid
=(-)	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit met lokale inkrimpingsmogelijkheid

In onderstaande tabel met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied worden doelstellingen voor enerzijds het gedeelte dat habitatrichtlijngebied is en anderzijds het gedeelte dat 'zuiver vogelrichtlijngebied' (lees enkel vogelrichtlijngebied maar geen habitatrichtlijngebied) is, niet onderscheiden, maar geïntegreerd. Aan de drie criteria die tegelijk vervuld dienen te zijn om deze doelen voor beide ruimtelijk afgebakende gebieden van elkaar te onderscheiden, werd immers niet voldaan. De drie criteria zijn:

- het zuiver vogelrichtlijngebied handelt over een relevante oppervlakte;
- het betreft in dit gebied relevante doelstellingen en;
- de doelstellingen die in het gedeelte dat zuiver vogelrichtlijngebied is, gerealiseerd dienen te worden, zijn (reeds in dit stadium) bekend.

Gezien de oppervlakte (9.664 ha) en diversiteit van dit habitat- en vogelrichtlijngebied zijn doelentabellen opgemaakt per landschappelijke eenheid. Een landschappelijke eenheid is een aangesloten geografisch gebied bestaande uit gelijkaardige geomorfologische kenmerken, waarin de verschillende habitattypen en soorten in een samenhangend complex voorkomen. Er zijn doelentabellen opgemaakt voor de landschappelijke eenheid:

- Landschap voor de het valleicomplex van de Zwarte beek (1.324 ha)
- Landschap van de heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo (6.905 ha)
- Landschap van Dommel en Bolisserbeek (822 ha)
- Landschap van de Grote Nete (613 ha)

Daarnaast is een doelentabel opgemaakt voor soorten, waarvan hun leefgebied zich uitstrekt over de verschillende landschappen of die voorkomen in de verschillende landschappen. Voor Vleermuizen zijn afzonderlijke doelen per soort minder zinvol. Deze doelstellingen werden gebundeld voor verschillende soorten met gelijkaardige ecologische vereisten en opgenomen in de 6e doelentabel bij de soorten.

Doelstellingen op hoofdlijnen

Het richtlijngebied heeft een totale oppervlakte van 9.664 ha, waarvan het grootste deel bestaat uit het Militair domein van Kamp Beverlo met uitgestrekte heide en boscomplexen. Dit groot natuurcomplex wordt doorsneden door de beekvalleien van de Zwarte beek, Grote Nete, Grote beek en Broekbeek. Via het brongebied van de Zwarte beek sluit het kerngebied aan op de smalle beekvalleien van Dommel en Bolisserbeek met waardevolle valleibossen en veldrusgraslanden. De aangrenzende beekvalleien van de Helderbeek, Broekbeek en Grote beek zijn belangrijke foerageergebieden en natuurlijke verbindingen naar andere natuurbiosfeer. Door de uitgestrekte oppervlakte bossen en heide, die overgaan naar aangrenzende beekvalleien met laagveen, natte schraalgraslanden en valleibossen, is het een Vlaams kerngebied voor bedreigde habitats en soorten van voedselarme biotopen.

Het SBZ is op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk voor een reeks van soorten en habitattypes waaronder:

- Landduinen en heide: habitattypen 2310 psammofiele heide, 2330 open vegetaties op landduinen, 4010 vochtige heide, 4030 droge heide en 7150 slenkvegetaties, nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker
- Soorten van overgangen van grote heidegebieden naar extensief landbouwgebied; velduil; grauwe kiekendief, knoflookpad
- Beken: habitat 3260 en beekprik
- Vennen en laagveen (habitat 3160, rugstreeppad, gevlekte witsnuitlibel)
- Laagveen (habitatype 7140)
- Schrale graslanden: heischrale graslanden (habitat 6230)

- Natte ruigten (6430)
- Loofbossen: habitattype 9190 oud zuurminnend eikenbos, habitattype 91E0 oligotrofe en mesotrofe alluviale broekbossen, wespendif

Het behoud en versterken van deze habitats vormt een belangrijke doelstelling. Daarnaast moet het gebied ook functioneren als brongebied voor flora en fauna van heide, laagveen en schrale graslanden om op Vlaams niveau tot duurzame populaties te komen (nachtzwaluw, boomleeuwerik, heikikker, rugstreeppad en habitattypische soorten watersnip, gentiaanblauwtje).

Om deze natuurwaarden te versterken, wordt nagegaan wat het meest nodig is: een kwaliteitsverbetering van de habitat, verbinding naar andere gebieden of vergroten van de habitats?

Grootte

Actueel zijn er ongeveer 3.100 ha heide, vennen en landduinen aanwezig, waarvan veruit het grootste deel in Kamp Beverlo. Dit is op Vlaams niveau veruit de grootste oppervlakte en voldoet in principe voor de meest kenmerkende heidesoorten zoals nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker, rugstreeppad. Voor de meest kritische broedvogels van grootschalige heidegebieden zoals velduil, grauwe kiekendief, korhoen is de oppervlakte echter een beperkende factor. De grote open ruimten worden vaak onderbroken door zones met naaldbos of verboste beekvalleien. In combinatie met het aangrenzende Schietveld van Helchteren biedt dit gebied op Vlaams niveau unieke mogelijkheden om voldoende grote en onverstoorde broedgebieden voor deze ruimte-eisende soorten te herstellen. Hiervoor moet vooral ingezet worden op omvorming van interne bosbarrières en herstel van overgangen van het grootschalig open heidelandschap naar open beekvalleien en extensieve landbouwgebieden met schrale graslanden en akkers. De noodzakelijke rust voor deze broedvogels kan gecombineerd worden in de militaire domeinen via de afspraken van het samenwerkingsprotocol tussen ANB en Defensie. Een toename van heide, vennen en landduinen betreft ongeveer 700 ha.

Voor laagveen stellen de G-IHD expliciet dat het grootste deel van de oppervlakte-uitbreiding in deze SBZ dient gerealiseerd te worden: hiermee herstelt men een intact veenlichaam dat tevens groot genoeg is als leefgebied voor porseleinhoen en habitattypische soorten als watersnip. In functie daarvan dient de oppervlakte laagveen te verhogen met 188 ha.

Voor de overige habitattypes zijn in principe voldoende grote oppervlaktes aanwezig, behalve voor alluviaal bos. Het betreft een einddoel van 427 ha met een richtwaarde van 96 ha bosuitbreiding. Voor de veldrusgraslanden is een toename door omvorming van 3 ha in de Dommelvallei opgenomen.

Kwaliteit

De kwaliteit van de meeste habitats is actueel onvoldoende. In combinatie met de vaak versnipperde ligging is een belangrijk deel van de oppervlakten actueel niet geschikt is als leefgebied voor de meest kwetsbare fauna en flora van heide, schrale graslanden en laagveen. Bij de habitats van heide, vennen en landduinen zijn de belangrijkste knelpunten vergrassing, verbossing en het ontbreken van typische plantensoorten in de oevers van vennen en een laag aandeel van pioniersvegetaties op landduinen. Via gericht natuurbeheer kan de kwaliteit van deze habitats nog sterk verbeteren en kunnen lokaal te kleine open habitats uitgebreid worden. Herstel van het grootschalig open heidelandschap moet eveneens zorgen voor een kwaliteitsverbetering door minder snelle verbossing, een betere winddynamiek en verhoogde grondwaterinfiltratie. Dit is positief voor pioniersvegetaties van landduinen en vennen, en voor een verhoogde grondwatervoeding naar kwelzones met laagveen en alluviale broekbossen.

In de beekvalleien van de Zwarte beek, Grote Nete en Dommel streeft men naar herstel van samenhangende laagveenkernen, die kunnen functioneren als leefgebied voor porseleinhoen, grauwe klauwier, blauwborst en een Vlaamse kernpopulatie van de habitattypische soort watersnip. Herstel van laagveen vergt aaneengesloten beekdalen met een natuurlijke waterhuishouding en geen invloed van nutriënten. Concreet streeft men hiervoor naar complexen van kleine zeggevegetaties, dottergraslanden, moerasspirearuigten en natte ruigten, die overgaan naar heischrale graslanden en kamgraslanden op de valleiflanken. In het samenvloeiingsgebied van Dommel en Bolisserbeek moeten de habitats van veldrusgraslanden eveneens uitbreiden tot een duurzaam in stand te houden oppervlakte en ingebed worden in een halfnatuurlijke vallei met valleibossen, laagveen en extensieve graslanden.

Ook de beekhabitats vormen een belangrijk onderdeel van deze valleien: de Zwarte beek herbergt de grootste populatie van beekprik in Vlaanderen maar het leefgebied is sterk ingekrompen door beekruiming en negatieve impacten van onnatuurlijke piekdebieten en waterverontreiniging door intensieve landbouw in het brongebied. Herstel van een natuurlijk beekregime en een hoge waterkwaliteit zijn noodzakelijk voor duurzame instandhouding van deze soort, dit ook voor habitattypische soort bosbeekjuffer. Op lange termijn streeft men ook naar hervestiging van beekprik in de Dommel, Bolisserbeek en Grote Nete.

De valleibossen ontstonden spontaan door verbossing van beekdalhooilanden en hebben door hun relatief jonge leeftijd doorgaans nog een zwak ontwikkelde structuur. Lokaal zorgen zones met verspreide weekendverblijven voor versnippering en verstoring van de waterhuishouding. Op het niveau van de SBZ streeft men globaal naar een toename van de actuele oppervlakte van circa 286 ha valleibos. Lokaal habitatverlies van elzenbroekbos in functie van laagveenherstel wordt elders gecompenseerd door natuurlijke verbossing.

De bossen op de hogere plateaus bestaan grotendeels uit dennenaanplanten, met een laag aandeel inheems loofhout, een zwak ontwikkelde structuur en te weinig dood hout. Loofboshabitats van eikenberkenbos en zuur beukenbos liggen erg versnipperd en bereiken nergens een oppervlakte die voldoet aan het MSA. Het richtlijng gebied heeft door de grote oppervlakte voedselarme, ongestoorde podzolzandgronden op Vlaams niveau belangrijke potenties voor toename van eikenberkenbossen. Voor de bossen op het militair domein, wordt maximaal ingezet op omvorming van naaldbos naar inheems loofbos en een sterke verbetering van de habitatkwaliteit, onder meer voor habitattypische soort kleine ijsvogelvinder. Hierdoor zal de oppervlakte droge loofboshabitat toenemen van circa 247 ha naar een einddoel van 1643 ha met een richtwaarde van 351 ha bosuitbreiding.

Voor een duurzame instandhouding van de laagveenhabitats, alluviale bossen, heischrale graslanden, populatie beekprik en het beekhabitat 3260 zelf, is buffering noodzakelijk. Bepaalde maatregelen in land- en tuin- of bosbouwsector , zoals het toedienen van mest of gebruik van bestrijdingsmiddelen, hebben nadelige gevolgen voor een aantal habitattypes. Er moet vermeden worden dat (relicten van) habitattypes binnen deze SBZ verdwijnen of achteruitgaan door gebruik van bepaalde bestrijdingsmiddelen of door aanrijking. Dit moet verder opgevolgd word/gemonitord/onderzocht worden. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

Het betreft 15 ha landbouwgebruik in natuurgebied in de middenloop van de Zwarte beek, ongeveer 160 ha in de bovenloop van de Bolisserbeek en 170 ha in het brongebied van de Zwarte beek. Dit komt uit landbouwgebruik (gras)akkers. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitord/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. Het brongebied van de Zwarte beek is gelegen binnen de SBZ ten oosten van de baan Hasselt-Eindhoven en omvat ook het gebied met toponiem Grote Heide, op de waterscheiding met de Bolisserbeek. Het wordt doorsneden door de oude spoorlijn (nu fietspad). Het brongebied volgt de begrenzing van het landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek. De bovenloop van de Bolisserbeek is gelegen binnen de SBZ stroomopwaarts van Resterheide en volgt de begrenzing van het landschap van Dommel en Bolisserbeek. Het brongebied van de Zwarte beek (stroomopwaarts van de baan Hasselt-Eindhoven) heeft een oppervlakte van ongeveer 300 ha. De bovenloop van de Bolisserbeek heeft ook ongeveer een oppervlakte van 300 ha. Naast de doelen die in dit gebied gerealiseerd worden door omvorming en uitbreiding, het behoud en de kwaliteitsverbetering van graslanden en regionale biotopen komt er nog een aanzienlijke oppervlakte akkers voor.

Buffering omvat stopzetten van nutriëntenaanvoer en pesticidengebruik, herstel van de bodem tot gewenst trofieniveau, het bouwvrij houden van het gebied, opheffen van drainage en herstel van de natuurlijke hydrologie. Dit zal leiden tot een

sterke verbetering van de waterkwaliteit voor beekprik en het beekhabitat en voor gunstige standplaatscondities voor oligotrofe tot mesotrofe broekbossen, laagveen en heischrale graslanden. Het brongebied van Zwarte beek – Bolisserbeek is tevens cruciaal voor ontwikkeling van foerageergebieden voor vogels van het aangrenzende heidelandschap en als stapsteen voor minder mobiele soorten van heide en landduinen. Daarnaast is deze zone essentieel voor herstel van de laatste relictpopulaties van knoflookpad. De doelstelling voor dit gebied is dan ook om een aaneengesloten complex van soortenrijke graslanden te ontwikkelen, als foerageergebied voor grauwe kiekendief en velduil, met daarin stapstenen van heide of heischraal grasland zodat opnieuw een functionele heideverbinding ontstaat voor minder mobiele heidesoorten als gladde slang, heikikker en de habitattypische soort gentiaanblauwtje, heivlinder, kommavlinder.

Naast deze kerngebieden zijn ook de aangrenzende beekvalleien van Helderbeek, Broekbeek, Grote beek en de bovenloop van de Bolisserbeek belangrijke onderdelen van het SBZ. Ze bevatten ze lokaal waardevolle elzenbroekbossen en zijn ook belangrijk als foerageergebied voor Wespendif, Vleermuizen en vogels van het heidelandschap. De globale doelstelling voor deze beekvalleien is vooral verbeteren van de kwaliteit van het kleinschalig beekdallandschap met een afwisseling van valleibosjes, extensieve graslanden en houtkanten.

Verbindingen

Herstel van het samenhangende heidelandschap met overgangen naar beekvalleien en agrarische gebieden zal de interne uitwisselingsmogelijkheden binnen het gebied sterk doen toenemen. Binnen het richtlijngebied worden de volgende interne verbindingen en stapstenen ontwikkeld:

- Herstel van heidehabitats in de vallei van de Grote Nete ter hoogte van Veeweide moet zorgen voor uitwisseling van de populatie gladde slang tussen Kamp Beverlo en de populaties van het Pijnven.
 - Herstel van zowel een droge als natte heide stapsteen in het brongebied van Zwarte beek-Bolisserbeek met Resterheide en Zwart water als duurzaam netwerk van natte heide voor rugstreeppad, heikikker en de habitattypische soort gentiaanblauwtje, voor gladde slang en de relictpopulatie knoflookpad.
 - Ontwikkeling van heidestapsteen ter hoogte van Molenheide.
 - Nemen van ontsnipperingsmaatregelen aan migratiebarrières, zoals ter hoogte van de N73 doorheen het Militair domein (Kamperbaan) en de N715, N74 (brongebied Zwarte beek). Daarnaast kunnen hier ook kleinere ontsnipperingsmaatregelen noodzakelijk zijn op wegen die de valleien doorkruisen.
- Herstel van habitats en verbetering van de kwaliteit van extensieve graslanden en moerasachtige vegetaties en de beekhabitats aansluitend bij het heidelandschap, zal bijdragen aan verbetering van de uitwisselingsmogelijkheden met het grote centrale heidelandschap in de SBZ.

In de SBZ worden de stapstenen gecreëerd zodanig dat migratie van soorten van de heide- en laagveenkernen naar andere natuurkernen mogelijk kan gemaakt worden. Beekvalleien spelen hierin een belangrijke ecologische rol.

In onderstaande tabel met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied worden doelstellingen voor enerzijds het gedeelte dat habitatrichtlijngebied is en anderzijds het gedeelte dat 'zuiver vogelrichtlijngebied' (lees enkel vogelrichtlijngebied maar geen habitatrichtlijngebied) is, niet onderscheiden, maar geïntegreerd. Aan de drie criteria die tegelijk vervuld dienen te zijn om deze doelen voor beide ruimtelijk afgebakende gebieden van elkaar te onderscheiden, werd immers niet voldaan. De drie criteria zijn:

- het zuiver vogelrichtlijngebied handelt over een relevante oppervlakte;
- het betreft in dit gebied relevante doelstellingen en;
- de doelstellingen die in het gedeelte dat zuiver vogelrichtlijngebied is, gerealiseerd dienen te worden, zijn (reeds in dit stadium) bekend.

Gezien de oppervlakte (9.664 ha) en diversiteit van dit habitat- en vogelrichtlijngebied zijn doelentabellen opgemaakt per landschappelijke eenheid. Een landschappelijke eenheid is een aangesloten geografisch gebied bestaande uit gelijkaardige geomorfologische kenmerken, waarin de verschillende habitattypen en soorten in een samenhangend complex voorkomen. Er zijn doelentabellen opgemaakt voor de landschappelijke eenheid:

- Landschap voor de het valleicomplex van de Zwarte beek (1.324 ha)
- Landschap van de heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo (6.905 ha)
- Landschap van Dommel en Bolisserbeek (822 ha)
- Landschap van de Grote Nete (613 ha)

Daarnaast is een doelentabel opgemaakt voor soorten, waarvan hun leefgebied zich uitstrekt over de verschillende landschappen of die voorkomen in de verschillende landschappen. Voor Vleermuizen zijn afzonderlijke doelen per soort minder zinvol. Deze doelstellingen werden gebundeld voor verschillende soorten met gelijkaardige ecologische vereisten en opgenomen in de 6e doelentabel bij de soorten.

Doelstellingen op hoofdlijnen

Het richtlijngebied heeft een totale oppervlakte van 9.664 ha, waarvan het grootste deel bestaat uit het Militair domein van Kamp Beverlo met uitgestrekte heide en boscomplexen. Dit groot natuurcomplex wordt doorsneden door de beekvalleien van de Zwarte beek, Grote Nete, Grote beek en Broekbeek. Via het brongebied van de Zwarte beek sluit het kerngebied aan op de smalle beekvalleien van Dommel en Bolisserbeek met waardevolle valleibossen en veldrusgraslanden. De aangrenzende beekvalleien van de Helderbeek, Broekbeek en Grote beek zijn belangrijke foerageergebieden en natuurlijke verbindingen naar andere natuurkernen. Door de uitgestrekte oppervlakte bossen en heide, die overgaan naar aangrenzende beekvalleien met laagveen, natte schraalgraslanden en valleibossen, is het een Vlaams kerngebied voor bedreigde habitats en soorten van voedselarme biotopen.

Het SBZ is op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk voor een reeks van soorten en habitattypes waaronder:

- Landduinen en heide: habitattypen 2310 psammofiele heide, 2330 open vegetaties op landduinen, 4010 vochtige heide, 4030 droge heide en 7150 slenkvegetaties, nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker
- Soorten van overgangen van grote heidegebieden naar extensief landbouwgebied; velduil; grauwe kiekendief, knoflookpad
- Beken: habitat 3260 en beekprik
- Vennen en laagveen (habitat 3160, rugstreeppad, gevlekte witsnuitlibel)
- Laagveen (habitatype 7140)
- Schrale graslanden: heischrale graslanden (habitat 6230)
- Natte ruigten (6430)
- Loofbossen: habitatype 9190 oud zuurminnend eikenbos, habitatype 91E0 oligotrofe en mesotrofe alluviale broekbossen, wespendif

Het behoud en versterken van deze habitats vormt een belangrijke doelstelling. Daarnaast moet het gebied ook functioneren als brongebied voor flora en fauna van heide, laagveen en schrale graslanden om op Vlaams niveau tot duurzame populaties

te komen (nachtswaluw, boomleeuwerik, heikikker, rugstreeppad en habitattypische soorten watersnip, gentiaanblauwtje).

Om deze natuurwaarden te versterken, wordt nagegaan wat het meest nodig is: een kwaliteitsverbetering van de habitat, verbinding naar andere gebieden of vergroten van de habitats?

Grootte

Actueel zijn er ongeveer 3.100 ha heide, vennen en landduinen aanwezig, waarvan veruit het grootste deel in Kamp Beverlo. Dit is op Vlaams niveau veruit de grootste oppervlakte en voldoet in principe voor de meest kenmerkende heidesoorten zoals nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker, rugstreeppad. Voor de meest kritische broedvogels van grootschalige heidegebieden zoals velduil, grauwe kiekendief, korhoen is de oppervlakte echter een beperkende factor. De grote open ruimten worden vaak onderbroken door zones met naaldbos of verboste beekvalleien. In combinatie met het aangrenzende Schietveld van Helchteren biedt dit gebied op Vlaams niveau unieke mogelijkheden om voldoende grote en onverstoorde broedgebieden voor deze ruimte-eisende soorten te herstellen. Hiervoor moet vooral ingezet worden op omvorming van interne bosbarrières en herstel van overgangen van het grootschalig open heidelandschap naar open beekvalleien en extensieve landbouwgebieden met schrale graslanden en akkers. De noodzakelijke rust voor deze broedvogels kan gecombineerd worden in de militaire domeinen via de afspraken van het samenwerkingsprotocol tussen ANB en Defensie. Een toename van heide, vennen en landduinen betreft ongeveer 700 ha.

Voor laagveen stellen de G-IHD expliciet dat het grootste deel van de oppervlakte-uitbreiding in deze SBZ dient gerealiseerd te worden: hiermee herstelt men een intact veenlichaam dat tevens groot genoeg is als leefgebied voor porseleinhoen en habitattypische soorten als watersnip. In functie daarvan dient de oppervlakte laagveen te verhogen met 188 ha.

Voor de overige habitattypes zijn in principe voldoende grote oppervlaktes aanwezig, behalve voor alluviaal bos. Het betreft een einddoel van 427 ha met een richtwaarde van 96 ha bosuitbreiding. Voor de veldrusgraslanden is een toename door omvorming van 3 ha in de Dommelvallei opgenomen.

Kwaliteit

De kwaliteit van de meeste habitats is actueel onvoldoende. In combinatie met de vaak versnipperde ligging is een belangrijk deel van de oppervlakten actueel niet geschikt is als leefgebied voor de meest kwetsbare fauna en flora van heide, schrale graslanden en laagveen. Bij de habitats van heide, vennen en landduinen zijn de belangrijkste knelpunten vergrassing, verbossing en het ontbreken van typische plantensoorten in de oevers van vennen en een laag aandeel van pioniersvegetaties op landduinen. Via gericht natuurbeheer kan de kwaliteit van deze habitats nog sterk verbeteren en kunnen lokaal te kleine open habitats uitgebreid worden. Herstel van het grootschalig open heidelandschap moet eveneens zorgen voor een kwaliteitsverbetering door minder snelle verbossing, een betere winddynamiek en verhoogde grondwaterinfiltratie. Dit is positief voor pioniersvegetaties van landduinen en vennen, en voor een verhoogde grondwatervoeding naar kwelzones met laagveen en alluviale broekbossen.

In de beekvalleien van de Zwarte beek, Grote Nete en Dommel streeft men naar herstel van samenhangende laagveenkernen, die kunnen functioneren als leefgebied voor porseleinhoen, grauwe klauwier, blauwborst en een Vlaamse kernpopulatie van de habitattypische soort watersnip. Herstel van laagveen vergt aaneengesloten beekdalen met een natuurlijke waterhuishouding en geen invloed van nutriënten. Concreet streeft men hiervoor naar complexen van kleine zeggevegetaties, dottergraslanden, moerasspirearuigten en natte ruigten, die overgaan naar heischrale graslanden en kamgraslanden op de valleiflanken. In het samenvloeiingsgebied van Dommel en Bolisserbeek moeten de habitats van veldrusgraslanden eveneens uitbreiden tot een duurzaam in stand te houden oppervlakte en ingebed worden in een halfnatuurlijke vallei met valleibossen, laagveen en extensieve graslanden.

Ook de beekhabitats vormen een belangrijk onderdeel van deze valleien: de Zwarte beek herbergt de grootste populatie van beekprik in Vlaanderen maar het leefgebied is sterk ingekrompen door beekruiming en negatieve impacten van onnatuurlijke piekdebieten en waterverontreiniging door intensieve landbouw in het brongebied. Herstel van een natuurlijk beekregime en een hoge waterkwaliteit zijn noodzakelijk voor duurzame instandhouding van deze soort, dit ook voor habitattypische soort bosbeekjuffer. Op lange termijn streeft men ook naar hervestiging van beekprik in de Dommel, Bolisserbeek en Grote Nete.

De valleibossen ontstonden spontaan door verbossing van beekdalhooilanden en hebben door hun relatief jonge leeftijd doorgaans nog een zwak ontwikkelde structuur. Lokaal zorgen zones met verspreide weekendverblijven voor versnippering en verstoring van de waterhuishouding. Op het niveau van de SBZ streeft men globaal naar een toename van de actuele oppervlakte van circa 286 ha valleibos. Lokaal habitatverlies van elzenbroekbos in functie van laagveenherstel wordt elders gecompenseerd door natuurlijke verbossing.

De bossen op de hogere plateaus bestaan grotendeels uit dennenaanplanten, met een laag aandeel inheems loofhout, een zwak ontwikkelde structuur en te weinig dood hout. Loofboshabitats van eikenberkenbos en zuur beukenbos liggen erg versnipperd en bereiken nergens een oppervlakte die voldoet aan het MSA. Het richtlijng gebied heeft door de grote oppervlakte voedselarme, ongestoorde podzolzandgronden op Vlaams niveau belangrijke potenties voor toename van eikenberkenbossen. Voor de bossen op het militair domein, wordt maximaal ingezet op omvorming van naalddhout naar inheems loofbos en een sterke verbetering van de habitatkwaliteit, onder meer voor habitattypische soort kleine ijsvogelvinder. Hierdoor zal de oppervlakte droge loofboshabitat toenemen van circa 247 ha naar een einddoel van 1643 ha met een richtwaarde van 351 ha bosuitbreiding.

Voor een duurzame instandhouding van de laagveenhabitats, alluviale bossen, heischrale graslanden, populatie beekprik en het beekhabitat 3260 zelf, is buffering noodzakelijk. Bepaalde maatregelen in land- en tuin- of bosbouwsector , zoals het toedienen van mest of gebruik van bestrijdingsmiddelen, hebben nadelige gevolgen voor een aantal habitattypes. Er moet vermeden worden dat (relicten van) habitattypes binnen deze SBZ verdwijnen of achteruitgaan door gebruik van bepaalde bestrijdingsmiddelen of door aanrijking. Dit moet verder opgevolgd word/gemonitord/onderzocht worden. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

Het betreft 15 ha landbouwgebruik in natuurgebied in de middenloop van de Zwarte beek, ongeveer 160 ha in de bovenloop van de Bolisserbeek en 170 ha in het brongebied van de Zwarte beek. Dit komt uit landbouwgebruik (gras)akkers. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitord/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. Het brongebied van de Zwarte beek is gelegen binnen de SBZ ten oosten van de baan Hasselt-Eindhoven en omvat ook het gebied met toponiem Grote Heide, op de waterscheiding met de Bolisserbeek. Het wordt doorsneden door de oude spoorlijn (nu fietspad). Het brongebied volgt de begrenzing van het landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek. De bovenloop van de Bolisserbeek is gelegen binnen de SBZ stroomopwaarts van Resterheide en volgt de begrenzing van het landschap van Dommel en Bolisserbeek. Het brongebied van de Zwarte beek (stroomopwaarts van de baan Hasselt-Eindhoven) heeft een oppervlakte van ongeveer 300 ha. De bovenloop van de Bolisserbeek heeft ook ongeveer een oppervlakte van 300 ha. Naast de doelen die in dit gebied gerealiseerd worden door omvorming en uitbreiding, het behoud en de kwaliteitsverbetering van graslanden en regionale biotopen komt er nog een aanzienlijke oppervlakte akkers voor.

Buffering omvat stopzetten van nutriëntenaanvoer en pesticidgebruik, herstel van de bodem tot gewenst trofieniveau, het bouwvrij houden van het gebied, opheffen van drainage en herstel van de natuurlijke hydrologie. Dit zal leiden tot een sterke verbetering van de waterkwaliteit voor beekprik en het beekhabitat en voor gunstige standplaatscondities voor oligotrofe tot mesotrofe broekbossen, laagveen en heischrale graslanden. Het brongebied van Zwarte beek – Bolisserbeek is tevens cruciaal voor ontwikkeling van foerageergebieden voor vogels van het aangrenzende heidelandschap en als stapsteen voor minder mobiele soorten van heide en landduinen. Daarnaast is deze zone essentieel voor herstel van de laatste relictpopulaties van knoflookpad. De doelstelling voor dit gebied is dan ook om een aaneengesloten complex van soortenrijke graslanden te ontwikkelen, als foerageergebied voor grauwe kiekendief en velduil, met daarin stapstenen van heide of heischraal grasland zodat opnieuw een functionele heideverbinding ontstaat voor minder mobiele heidesoorten als gladde slang, heikikker en de habitattypische soort gentiaanblauwtje, heivlinder, kommavlinder.

Naast deze kerngebieden zijn ook de aangrenzende beekvalleien van Helderbeek, Broekbeek, Grote beek en de bovenloop van de Bolisserbeek belangrijke onderdelen van het SBZ. Ze bevatten ze lokaal waardevolle elzenbroekbossen en zijn ook belangrijk als foerageergebied voor Wespandief, Vleermuizen en vogels van het heidelandschap. De globale doelstelling voor deze beekvalleien is vooral verbeteren van de kwaliteit van het kleinschalig beekdallandschap met een afwisseling van valleibosjes, extensieve graslanden en houtkanten.

Verbindingen

Herstel van het samenhangende heidelandschap met overgangen naar beekvalleien en agrarische gebieden zal de interne uitwisselingsmogelijkheden binnen het gebied sterk doen toenemen. Binnen het richtlijngebied worden de volgende interne verbindingen en stapstenen ontwikkeld:

- Herstel van heidehabitats in de vallei van de Grote Nete ter hoogte van Veeweide moet zorgen voor uitwisseling van de populatie gladde slang tussen Kamp Beverlo en de populaties van het Pijnven.
 - Herstel van zowel een droge als natte heide stapsteen in het brongebied van Zwarte beek-Bolisserbeek met Resterheide en Zwart water als duurzaam netwerk van natte heide voor rugstreeppad, heikikker en de habitattypische soort gentiaanblauwtje, voor gladde slang en de relictpopulatie knoflookpad.
 - Ontwikkeling van heidestapsteen ter hoogte van Molenheide.
 - Nemen van ontsnipperingsmaatregelen aan migratiebarrières, zoals ter hoogte van de N73 doorheen het Militair domein (Kamperbaan) en de N715, N74 (brongebied Zwarte beek). Daarnaast kunnen hier ook kleinere ontsnipperingsmaatregelen noodzakelijk zijn op wegen die de valleien doorkruisen.
- Herstel van habitats en verbetering van de kwaliteit van extensieve graslanden en moerasachtige vegetaties en de beekhabitats aansluitend bij het heidelandschap, zal bijdragen aan verbetering van de uitwisselingsmogelijkheden met het grote centrale heidelandschap in de SBZ.

In de SBZ worden de stapstenen gecreëerd zodanig dat migratie van soorten van de heide- en laagveenkernen naar andere natuurkernen mogelijk kan gemaakt worden. Beekvalleien spelen hierin een belangrijke ecologische rol.

Landschap: Valleicomplex van de Zwarte beek

Dit landschap heeft een oppervlakte van 1.324 hectare en strekt zich uit van het brongebied van de Zwarte beek (Grote Heide en Zwart water), over het Kamp van Beverlo tot stroomafwaarts Nieuwendijk, Stalse molen en de spoorlijn Hasselt-Mol. Het beekdallandschap van de Zwarte beek is op West-Europees niveau een uitzonderlijk goed bewaard laaglandbeekdalsysteem met overgangen van voedselarme, onverstoorde infiltratiegebieden met bossen en heide naar natte beekdalgronden, die overgaan van zure, ongebufferde biotopen in de bovenloop naar meer gebufferde laagveensystemen in de middenloop. Door de grote oppervlakte en vele natuurlijke overgangen tussen verschillende habitats vormt het gebied een Vlaams kerngebied voor tal van bedreigde soorten van laagveen, heide en schraal grasland. De vallei van de Zwarte beek is het belangrijkste laagveencomplex in Vlaanderen. Veruit het grootste deel van de oppervlakte-toename van de G-IHD kan in deze SBZ gerealiseerd te worden. Hiervoor pleiten de aanwezigheid van intensieve kwelzones met ijzerrijk grondwater en het voorkomen van tal van uiterst zeldzame, habitattypische soorten.

In het “Landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek” komen een reeks van soorten en habitattypes voor, waarvoor de SBZ op Vlaams essentieel tot zeer belangrijk is:

- laagveenhabitats (7410_meso): door de grote kwaliteit en oppervlakte tevens belangrijk als Vlaams kerngebied voor habitattypische watersnip
- beekprik
- halfnatuurlijke graslanden: heischrale graslanden 6230
- loofbossen: oligotrofe tot mesotrofe valleibossen en bos langs de oevers van de beek (9120)

Belangrijkste doelstelling is kwaliteitsverbetering door herstel van een hydrologisch intact beekdalsysteem vanaf de bron tot aan de middenloop in Beringen. Een natuurlijke hydrologisch regime en beekwater van een goede waterkwaliteit is primordiaal. Kwaliteitsverbetering is niet alleen noodzakelijk voor beekprik, habitatype 3260, maar ook voor de aan laagveen gebonden habitats en soorten. Knelpunten van vismigratie, intensieve beekruiming, verdroging en eutrofiëring worden opgelost. In het brongebied van de Zwarte beek wordt 170 ha buffering van het vallei-ecosysteem vooropgesteld vanuit landbouw (uit Bs, Hx); dit is cruciaal voor het duurzaam behoud en ontwikkeling van het beekdalecosysteem met laagveen, alluviaal bos, heischrale graslanden en in de beek zelf, beekprik en het beekhabitattype 3260. De percelen dienen onbemest en vrij van pesticidgebruik te zijn. Herstel van de bodem tot het gewenst trofie-niveau is noodzakelijk, om verdere uitspoeling van nutriënten in de bodem te vermijden. Herstel van de waterhuishouding is pas mogelijk na herstel van de bodem. Ze dienen verder bouwvrij gehouden te worden, het open landschap dient behouden te blijven. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitord/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

Het brongebied van de Zwarte beek fungeert daarnaast als leefgebied voor wespendif, grauwe kiekendif en als foerageergebied voor habitattypische broedvogels van de heide, zoals wulp. In het ecologisch netwerk binnen de SBZ vormen ze in combinatie met stapstenen van heide en heischraal grasland leefgebied voor gladde slang, knoflookpad, heikikker, rugstreeppad, en de habitattypische soorten gentiaanblauwtje, heivlinder, groentje, ...

De huidige versnippering van het landschap dient aangepakt te worden. Het beekdalsysteem bestaat uit een afwisseling van grote complexen alluviaal bos en een open landschap, waarin de gradiënten van droge heide op de valleiflanken, naar heischrale graslanden op de overgangen zand-veen en kleine zeggenvegetaties op het veenpakket tot ontwikkeling komen, waardoor hoogkwalitatieve biotopen gecreëerd worden voor de vogelrichtlijnsoorten porseleinhoen, blauwborst, grauwe kiekendif en de habitattypische soort watersnip en wulp. In functie van het leefgebied van deze soorten en kwaliteitsverbetering van de habitats zijn deze verweven met soortenrijke graslanden en regionaal belangrijke biotopen zoals rbb_ms, rbb_hc, rbb_hf, rbb_kam. Voor de alluviale bossen (91E0) is een kwaliteitsverbetering relevant. Plaatselijk kunnen ze omgevormd worden in functie van herstel van overgangsveen 7140_meso. Plaatselijk worden echter grotere boskernen ontwikkeld door omvorming ten gunste van 91E0_meso.

Habitats - Valleicomplex van de Zwarte beek			
Habitat		Oppervlakte	doelstelling
2310_2330 - Psammofiele heide met Calluna- en Genistasoorten en Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen	Doel	+	
	Omschrijving	Actueel: 0 ha Einddoel: 10 ha door omvorming	Goed ontwikkelde landduinen met: • aanwezigheid van de verschillende successiestadia op landduinen, waarbij steeds minimaal 40% van het habitatype 2330 voorkomt; • beperkte boomopslag (<10%); • ingebed in open landschap.
3160 - Dystrofe natuurlijke poelen en meren	Doel	=	
	Omschrijving	Actueel < 1 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: < 1 ha	Goed ontwikkeld dystroof ven met: • geschikte waterhuishouding; • zuur tot zeer zwak gebufferd, oligotroof water met beperkingen qua totaalfosfor, conductiviteit en van < 0,03 mgP/l en EC < 100 µS/cm, totaal stikstof, helder, door humuszuren bruinegekleurd water; • 2-3 sleutelsoorten minstens frequent aanwezig; • buffering tegen externe invloeden.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculon fluitans</i> en het <i>Callitricho-Batrachion</i>	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 0,05 ha (ongeveer 390m) Behoud actuele oppervlakte + toename door omvorming, zodat dit habitatype verspreid over de Zwarte beek voorkomt. Een kwantificatie van de oppervlakte is moeilijk (ongeveer 1- 8 km). Einddoel: 1-8 km.	Dynamisch meanderend riviersysteem met: • natuurlijke beek- en oeverstructuur; • natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek; • helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zonbeschenen delen; • hooguit matig eutroof water met een lage stikstof- en fosforconcentratie ,lage concentratie bestrijdingsmiddelen en lage sedimentvracht. Natuurlijke beekstructuur (meandering, afwisseling sedimentfracties, ...); • voldoende brede bufferzones langsheen de waterloop; • buffering tegen externe invloeden.
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 7 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 33 ha. Einddoel: 40 ha	Goed ontwikkelde vochtige heide vegetaties met: • aanwezigheid van lokaal frequente veenmoslaag en meer dan 1 veenmossoort; • beperkte boomopslag (< 10%); • beperkte vergrassing met pijpenstrootje (< 30%); • natuurlijke hydrologie (GHG: 20 cm-mv en 0(5) cm +mv, GLG 60-70 cm –mv, amplitude < 50cm); • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waarden voor NO3-N en Po4-P.
4030 - Droge Europese heide	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 2 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 60 ha. Einddoel: 62 ha.	Goed ontwikkelde droge heide vegetaties met: • aanwezigheid van alle ouderdomstadia van struikhei; • beperkte boomopslag (< 20%); • beperkte vergrassing met pijpestrootje, bochtige smele (< 30%); • hoge soortenrijkdom.
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa), subtype 6230_hmo - Vochtige heischrale graslanden	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 25 ha. Behoud actuele oppervlakte + toename van 15 ha door omvorming Einddoel: 40 ha	Goed ontwikkeld vochtig heischraal grasland met: • beperkte strooisellaag, vervilting en verruigingsindicatoren ; • bedekking van sleutelsoorten > 30%; • beperkte boomopslag (<10%); • buffering tegen externe invloed; • herstel bodems tot gewenst trofieniveau; • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa), subtype 6230_hn - Droge heischrale graslanden	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 24 ha Behoud actuele oppervlakte met een belangrijke kwaliteitsverbetering. Einddoel: 24 ha	Goed ontwikkeld droog heischraal grasland met: • korte vegetatie (< 25 cm) met een bedekking van > 30% van de sleutelsoorten en <5% verruiging; • buffering tegen externe invloeden; • zonbeschenen en weinig tot geen strooisellaag; • herstel bodems tot gewenst trofieniveau; • plaatselijk bocage landschap met zoomvegetaties, doornstruwelen i.f.v. leefgebied grauwe klauwier; • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones, subtype 6430_hf - moerasspireaverbond (moerasspirearuigten)	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 15 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 15 ha	Afwisseling van moerasspirearuigten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearuigten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
7110 - Actief hoogveen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: kennishiaat Einddoel: 0,5ha	Voldoende staat van instandhouding met: • zeer constante waterstand, GVG onder tot bijna gelijk met maaiveld; • veenmoslaag tussen 10-50% met minstens 2 bultveenmossen; • verbossing van minder dan 5%; • vergrassing van < 10%; • oppervlakte veenlichaam > 0,1 ha; • buffering tegen externe invloeden.
7140 - Overgangs- en trilveen, subtype 7140_meso - mineraalarm circumneutraal overgangsvveen kleine zeggenvegetaties	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 52 ha Behoud actuele oppervlakte + 109 ha toename Einddoel: 161 ha	Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met: • natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld; • minder dan 10% boom-of struikopslag in het habitat; • 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrapping; • buffering tegen externe invloeden; • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
7140 - Overgangs- en trilveen, subtype 7140_oli - oligotroof en zuur overgangsvveen (in relatie met hoogveenvegetaties en natte heide)	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 3 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 3 ha	Goed ontwikkeld zuur overgangsvveen met: • aanwezigheid van hoogveenontwikkeling, met een veenmoslaag van > 50% en hoge bedekking van de sleutelsoorten; • beperkte boomopslag (< 10%); • beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%); • natuurlijke hydrologie met permanente grondwatertafel rond maaiveldniveau (GHG range 15 cm –mv / 0 cm +mv en GLG > 25 cm -mv, amplitude 25 cm); • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waardes voor NO3-N en Po4-P; • beperkte strooisellaag met een bedekking van < 20%; • buffering tegen externe invloed.
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion), subtype beekbegeleidend bos	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 21 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 21 ha	De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitattype via volgende verbeteropgaven: terugdringen van naaldhout en verwijderen van exoten; verhogen aandeel dood hout; verbeteren van de horizontale en verticale structuur met bijzondere aandacht voor de bosranden aansluitend bij habitattype 7_meso.
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae), subtype 91E0_meso - mesotrofe elzenbroekbossen, 91E0_oli oligotrofe elzenbroekbossen, 91E0_eutr ruigte elzenbossen	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 152 ha (91E0_meso: 124 ha, 91E0_oli: 26 ha, 91E0_eutr 2 ha) Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 152 ha	De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitattype: gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten; herstel van een voor dit habitattype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het oligotrofe subtype en mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen; ontwikkeling van structuurrijke bosranden; buffering tegen externe invloeden.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteits doelstelling
Soortenrijke graslanden Graslanden en ruigten (Ha, Hj, Hr, Hp, Hp) Regionale belangrijke biotopen rbb_hc dotterbloemgrasland rbb_hf moerasspirearuigte met graslandkenmerken rbb_kam kamgrasland rbb_ms kleine zeggenvegetaties niet vervat in overgangsveen rbb_mr rietland en andere Phragmition- vegetaties	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 1373 ha (Rbb: 198 ha, Ha: 40 ha, Hj: 52 ha, Hp*: 201 ha, Hr: 72 ha, mozaiek van waardevolle en minder waardevolle graslanden zoals hp+hp*, hp+hu°, ...: 170 ha, biologisch minder waardevolle graslanden met KLE: 260 ha, Hp: 380 ha) Einddoel: behoud actuele oppervlakte en kwaliteitsverbetering	Behoud en kwaliteitsverbetering door extensivering tot soortenrijke graslanden met hoger nectaraanbod voor vogelrichtlijnsoorten velduil, korhoen, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, blauwborst, wespendif, blauwe kiekendief en habitattypische soorten watersnip, wulp, geelgors, roodborsttapuit, veldleeuwerik. Nectarbron voor talrijke habitattypische heidesoorten zoals groot dikkopje, hooibeestje, bruin zandoogje, heivlinder, komnavlinder...

Soorten - Valleicomplex van de Zwarte beek			
Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
Beekprik	Doel	+	+
	Omschrijving	Versterken populatie in de Zwarte beek die voldoet aan een goede staat van instandhouding (> 200 ind/ha). Terugkeer van populaties in de Grote Nete, door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Scheps. Herintroductie in Dommel – Bolisserbeek of terugkeer van populaties door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Eindhoven mogelijk na oplossing van vismigratieknelpunten.	Goed ontwikkeld leefgebied in gans het traject van Zwarte beek, Grote Nete, Dommel en Bolisserbeek, bestaande uit: • structuurrijk (meanderend) beekbiotoop met zand en grindige banken; • voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit ‘kleine Kempische beek’ (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater); • bijkomende kwaliteitseisen ten opzichte van het habitattype 3260 inzake : BZV, zuurstofgehalte en temperatuur en afwezigheid migratieknelpunten; • natuurlijk hydrologisch regime en beperkte sedimentlast; • vrije mismigratie, van bovenloop tot middenloop; • aangepast beekruimingsbeleid; • voldoende buffering tegen externe invloeden.
Blauwborst	Doel	+	+
	Omschrijving	Jaarlijkse broedvogel met 45-65 broedparen, verspreid over de 4 landschappen. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4010, 7140_meso, 6430, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft geen extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: • moerassige vegetaties, rietlanden, laagveenvegetaties met beperkte boomopslag of struweel, soortenrijke graslanden; • boorden van waterlopen met ruige vegetatie; • geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode.
Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatzvlieger	Doel	+	+
	Omschrijving	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in het SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ-H kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de biotopen maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen verkeren.	Gericht beheer van bossen volgens de Criteria voor Duurzaam Bosbeheer voor privé-boseigendommen en via de beheervisie waar ANB het beheer voert. Bijzondere aandacht dient gegeven aan oude bomen (toekomstbomen), open plekken en geleidelijke bosranden, en hun bereikbaarheid onderling in functie van deze soorten.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
Gladde slang	Doel	+	+
	Omschrijving	Bronpopulatie van minimum 400 adulte dieren die zich uitstrekt over het volledige heidelandschap. Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 4030, 4010, 6230, waarbij de ontwikkeling van een heidecorridors in de SBZ voorzien is tussen het Pijnven, het Kamp van Beverlo via de Grote Nete vallei, brongebied Zwarte beek en Bolisserbeek, Resterheide, en Molenheide. De ontwikkeling van een heidestapsteen in het brongebied van de Zwarte beek en de bovenloop van de Bolisserbeek spoort samen met leefgebied grauwe kiekendief en heidestapsteen voor rugstreeppad, heikikker, knoflookpad en habitattypische soort gentiaanblauwtje. Voor gladde slang is daarnaast een extra leefgebied van 67 ha nodig, dit is gespecificeerd bij de habitatdoelen van het Landschap van de vallei van de Zwarte beek en het Landschap van Dommel en Bolisserbeek.	Aanwezigheid van open droge terreinen (heide, open bossen) met structuurrijke vegetatie en open plekken doorheen de SBZ met elkaar verbonden via geschikt habitat voor de soort.
Gauwe kiekendief	Doel	+	+
	Omschrijving	3 broedparen. De soort lift mee met de doelstellingen in de SBZ opgenomen bij de verschillende habitattypen, behorend tot het leefgebied van de grauwe kiekendief (heidehabitats, halfnatuurlijke graslanden, laagveenvegetaties). Het leefgebied van grauwe kiekendief overschrijdt de grenzen van deze SBZ. Tot het leefgebied van de grauwe kiekendief behoren eveneens de SBZ-V 3.10 ‘Bocholt, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer’ en de SBZ-V 3.13 ‘Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer’ (schietveld van Houthalen-Helchteren).	Goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • open landschap bestaande uit heide (4030, 4010), heischrale graslanden (6230_hn en 6230_hmo), in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen in de verschillende beekvalleien (Helderbeek, Broekbeek, Grote Nete, Zwarte beek, Bolisserbeek); • voldoende geschikte broedplaatsen en verbeteren van de voedselbeschikbaarheid; • behoud en kwaliteitsverbetering van de actuele oppervlakte graslanden en regionale biotopen.
Gauwe klauwier	Doel	+	+
	Omschrijving	Jaarlijkse broedvogel met 4-6 broedparen. 2-3 bp liften mee via de doelen voor graslandhabitats (in het bijzonder 6230) 2-3 bp vereisen extra leefgebied met een oppervlakte van 22 ha in het voormalige broedgebied	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit landschap met mozaïekachtige opbouw van verschillende vegetatietypen en grote structuurrijkdom: • afwisseling van heischrale graslanden (6230) met soortenrijke hooilanden en vrij kort begraasde weilanden met aangrenzend struweel (rbb_sp); • voldoende rustige uitkijkposten en broedgelegenheden: Leefgebied met ruim en gevarieerd aanbod aan grotere insecten, voornamelijk mestkevers en loopkevers en een goed ontwikkelde mestbewonende fauna.
Heikikker	Doel	+	+
	Omschrijving	7 populaties van minimaal 200 roepende mannetjes op telkens 5 voortplantingsplaatsen. Herstel van populatie in Brongebied Zwarte Beek-Bolisserbeek. Deze doelstelling spoort samen met herstel van voedselarme vennen 3130, 3160 en vochtige/venige heide 4010, 7140_oli in het heidelandschap.	Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap en verbinding van de verschillende populaties.
Ijsvogel	Doel	+	+
	Omschrijving	Jaarlijkse broedvogel met 9-15 broedparen.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: • natuurlijke oevers met plaatselijk steile bij voorkeur zandige wanden; • voldoende helder water; • groot aanbod aan kleine vissen; • geschikte foerageergebieden met visrijke waterhabitats.
Kamsalamander	Doel	=	=
	Omschrijving	Duurzaam behoud van actuele populatie in Kamp Beverlo, vallei van de Grote Nete (Lochterpoel) en aan de Begijnenvijvers. Deze doelstelling spoort samen met de doelen voor vennen en kleinschalige beekdallandschappen.	Geen extra kwaliteitsdoelstelling.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
<i>Knoflookpad</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Versterking van de populatie, dat wil zeggen een toename van de actuele populatiegrootte tot een bronpopulatie in de bovenloop van de Bolisserbeek (Bomerheide, Resterheide), in de bovenloop van de Dommel ter hoogte van Mullermerbemden en Molhem en aansluitend ontwikkelen van leefgebied voor een duurzame populatie in het brongebied van de Zwarte beek: bronpopulatie van minimaal 100 roepende mannetjes op telkens minimaal 5 voortplantingsplaatsen	Goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: - qua landbiotoop: de kwaliteit van de 2310 en 4030 verbeteren met de nadruk op creëren van open zandige plekken en het verbinden van deze heidetypes; - qua voortplantingsbiotoop: waterkwaliteit is belangrijk voor deze soort. Dit wordt gedekt middels de kwaliteitsvereisten voor oligo- tot mesotrofe wateren (habitatype 3130). Bijkomende eis is dat de plassen visvrij moeten zijn om predatie te voorkomen; - bijkomend voortplantingsbiotoop creëren onder de vorm van aanleg poelen in natte depressies in het brongebied van de Zwarte beek (Achter Zwarte water), bovenloop van de Bolisserbeek en Resterheide; - functioneel verbinden van leefgebieden door corridors van landbiotoop of andere types soortenrijke en schrale graslanden (soortenarme kamgraslanden, droge heischrale graslanden) in bovenloop van de Bolisserbeek.
<i>Poelkikker</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Behoud van de soort op de actuele locaties.	De kwaliteitseisen worden grotendeels gedekt door deze van Heikikker (zie Heikikker). Voortplantingswateren dienen jaarrond water te houden.
<i>Porseleinhoen</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Jaarlijkse broedvogel met 2-4 broedparen Dit vereist een oppervlakte leefgebied van 30-120 ha. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakedoelstelling voor 7140_meso, 6430 en behoeft geen extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: - afwisseling van lage kruidachtige vegetatie en ruigten; - inbedding van 7140_meso en 6430 in matrix van rbb en soortenrijke graslanden; - stabiel grondwaterpeil rond maaiveldniveau met weinig fluctuaties (op zijn minst in de eerste helft van het broedseizoen op of boven maaiveld); - voldoende rust.
<i>Rugstreepad</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	17 populaties van minimaal 200 roepende mannetjes op telkens 5 voortplantingsplaatsen waarbij: behoud 10 populaties Kamp van Beverlo, behoud van 1 populatie Helderbeekvallei, Kraanberg en Remo, uitbreiding te verwachten door herstel heide en venvegetaties in Molenheide, Pijnven, Koerselse Heide/Bergen, brongebied Zwarte beek. Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitatypes 2310, 2330, 3130 en 3160, 4030, 4010 en vereist geen extra leefgebied.	Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap.
<i>Ruige/Gewone/Kleine dwergvleermuis, Rosse vleermuis</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in het SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ-H kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de biotopen maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen verkeren.	Waterplassen die voor vleermuizen bereikbaar zijn vanuit de bosgebieden. Bosgebieden met een goede horizontale en verticale structuur. Bijzondere aandacht dient gegeven aan open plekken en geleidelijke bosranden, vooral nabij deze open waterpartijen en hun bereikbaarheid hiernaartoe.
<i>Wespendief</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Minstens behoud van actuele populatiegrootte van 4-6 bp. Deze doelstelling spoort samen met doelstellingen voor habitatype 9190, 9120, halfnatuurlijke graslanden, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft géén extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: - mozaïek van structuurrijke bossen met voldoende open plekken en boszomen in een open landschap met soortenrijke graslanden of regionale biotopen; - weinig of geen menselijke verstoring rond de nestplaats.

Landschap: Heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo

Dit landschap heeft een oppervlakte van 6.905 hectare en omvat de grote heide- en boscomplexen van het Kamp van Beverlo (uitgezonderd vallei van de Grote Nete en valleicomplex van de Zwarte beek). Aansluitend bij dit landschap zijn opgenomen: Pijnven, bos en duinen van Hechtel, Molenheide, Kraanberg, Koerselse Bergen. Daarnaast omvat dit landschap de kleine aangrenzende beekvalleien van de Helderbeek, Broekbeek en Grote Beek.

Centraal in dit landschap staat het militair domein Kamp van Beverlo. Aangezien het leger uitgestrekte open oefenterreinen nodig heeft, bleef het oorspronkelijk heidelandschap en geomorfologisch gezien, vrijwel intact Kempens plateau met bovenstrooms beekdal, behouden. Deze intacte landschappelijke positionering is in, zowel het Vlaamse als Nederlandse landschap, steeds zeldzamer geworden. Typerend is het groot infiltratiegebied met heide, vennen en stuifzanden aan de randen. Op meerdere plaatsen werd naaldbout aangeplant en sinds 1950 treedt verbossing op. Uniek is de verwevenheid, waarbinnen de verschillende habitattypes voorkomen en de continue overgangen van nat naar droog tot stuivend tussen de verschillende habitattypes. Sinds 1999 wordt het natuur- en bosbeheer uitgevoerd in samenspraak tussen de lokale militair overheid en het Agentschap voor Natuur en Bos. Recent werden op grote schaal herstelwerkzaamheden uitgevoerd door het Life-project DANAH, deze werden mee opgenomen bij actuele toestand. Een goedgekeurde geïntegreerde visie en beheerplan vormen de basis voor de doelen voor het Kamp van Beverlo.

In het “Landschap van heide, vennen en bossen in en rond Kamp van Beverlo” komen volgende habitattypen en soorten voor, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk is:

- Landduinhabitats: 2310 en 2330
- Overgangen van droge naar natte heide: 4030, 4010, 7140, 7150
- Halfnatuurlijke graslanden: 6230
- Waterhabitats in de voedselarme sfeer: 3160
- Amfibieën zoals rugstreeppad, heikikker
- Reptiel zoals gladde slang
- Broedvogels: boomleeuwerik, nachtzwaluw
- Loofbossen: eikenberkenbos (9190)

Binnen het “Landschap van heide, vennen en bossen in en rond Kamp van Beverlo” staat het versterken, de kwaliteitsverbetering en het duurzaam beheren van heidehabitats en habitattypische soorten voorop. Dit gebied is veruit de grootste heidekern van Vlaanderen. Er zijn van verschillende habitatrichtlijnsoorten (nachtzwaluw, heikikker, rugstreeppad) en habitattypische soorten (gentiaanblauwtje) leefbare populaties aanwezig. Het gebied fungeert actueel als overloop van waaruit deze soorten omliggende minder optimale SBZ gebieden koloniseren. Binnen de SBZ is de uitbouw van een ecologisch netwerk met heidestapstenen en schrale graslanden een belangrijke doelstelling.

We kunnen er drie type natuurclusters onderscheiden: natuurcluster van kleinschalige beekvalleien, natuurcluster van het heidecomplex en natuurcluster van de grote boshabitatkernen.

- **Natuurcluster van heidecomplex:**
Actueel komt meer dan 3.100 ha landduinhabitats, droge heide, vochtige en venige heide voor, hoofdzakelijk op het Kamp van Beverlo. Naast kwaliteitsverbetering is toename voorzien van landduin- en heidehabitats om tot een groot aanééngesloten heidecomplex te komen voor duurzame populaties van nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, heikikker, rugstreeppad, en habitattypische soorten zoals gentiaanblauwtje en ruimtebehoevende soorten zoals grauwe kiekendief, velduil en korhoen. Actuele kleinere landuinvegetaties worden verbonden met het groot open, zoals Brand in Hechtel.
Essentieel is het verstevigen van het ecologisch netwerk met heide, schrale graslanden en duin corridors. Hierin past de heide- en duin corridor tussen het Pijnven en het Kamp van Beverlo voor gladde slang door omvorming vanuit naaldbossen.
In functie van de vorming van een meta-populatie heikikker, rugstreeppad, gladde slang en habitattypische soorten gentiaanblauwtje, heivlinder, kommavlinder... is migratie naar andere heidekernen essentieel; binnen dit ecologisch netwerk is Molenheide een belangrijke heidestapsteen met als doel ontwikkeling van landduinhabitats, heischraal grasland en kwaliteitsverbetering van vochtige heide.
Doorheen het heidecomplex worden de belangrijkste verkeersassen (Kamperbaan, Kiefhoekweg, N74, N715) ontsnipperd. In Molenheide wordt een open heidelandschap ontwikkeld bestaande uit landduinen. De lokale vennen met vochtige heidevegetaties worden hersteld.
Op Lange heuvelheide ligt een landschappelijk intact brongebied met een complex van vochtige en venige heide. Onderzoek naar de hydrologie is aangewezen in functie van het bepalen van de eventuele maatregelen voor kwaliteitsverbetering.
Typerend zijn de verschillende type vennen in het heidelandschap. Naast kwaliteitsherstel, is buffering van het intrekgebied en van het aangevoerde oppervlaktewater tegen nutriëntenlast een belangrijke herstelopgave.
- **Natuurcluster van de grote boshabitatkernen:**
In het “Landschap van heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo” is de ontwikkeling van een aantal grote boskernen, die een leefbare populatie bevatten van de grotere oppervlaktebehoevende faunasoorten, is een belangrijk streefdoel om een goede staat van instandhouding te bereiken binnen deze SBZ voor de boshabitats. Typerend voor dit landschap is, gezien de abiotische omstandigheden, het zuurminnende eikenberkenbos. Slechts enkele goed ontwikkelde voorbeelden (184 ha) zijn terug te vinden op het Kamp van Beverlo, randzone met Brand en Don Bosco in Hechtel onder meer oude eikenhakhoutstoven op stuifduinen. Grote aaneengesloten kernen (Koersele heide, gemeentebossen, Dumonsheide, Schrikheide) omsluiten het open heidelandschap van het Kamp van Beverlo. Deze bossen zijn niet alleen van belang voor zwarte specht en wespandief, maar in een ijle matrix rond de heide en landduinen ook voor nachtzwaluw.
Omvorming van bestaande niet habitatwaardige bossen is voorzien.
- **Natuurcluster van de kleine beekvalleien:**
In de kleine beekvalleien komen actueel nog belangrijke oppervlakten soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen voor. Behoud en kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionale belangrijkrijke biotopen is vereist in functie van leefgebied blauwborst, wespandief, grauwe kiekendief en foerageergebied voor habitattypische soorten van de heide zoals wulp, watersnip, roodborsttapuit, geelgors, veldleeuwerik en als kwaliteitsverbetering van de habitats.
De Grote beek ontspringt op het Kamp van Beverlo aan de westrand juist ten zuiden van Leopoldsburch (Beau Marais) in Laakheide. In functie van het mozaïeklandschap is naast kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen, zoals structuurrijke ruigten, voornamelijk vanuit populierenaanplant ten gunste van vogelrichtlijnsoort blauwborst.
De Helderbeek ontspringt eveneens op het Kamp van Beverlo. Buiten het Kamp van Beverlo is de beek diep ingesneden, rechtgetrokken en plaatselijk gestuwd in functie van de mijnverzakkingen. Langs de Helderbeek liggen momenteel droge heischrale graslanden. In functie van de habitattypische soorten kleine parelmoervlinder, hooibeestje, heivlinder, veldkrekel en snortikker staat kwaliteitsverbetering van de droge heischrale graslanden voorop. Deze zijn ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden.
De Broekbeekvallei vormt een belangrijke schakel in het ecologisch netwerk met andere natuurkernen. Kwaliteitsverbetering van het mozaïeklandschap van alluviale bossen, soortenrijke graslanden, en regionale belangrijke biotopen als foerageergebied voor grauwe kiekendief, korhoen, wespandief, blauwe kiekendief en habitattypische soorten van het heidelandschap zoals wulp staat voorop.

Habitats - Heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
2310_2330 - <i>Psammofiele heide met Calluna- en Genistasoorten en Open grasland met Corynephorus- en Agrostisoorten op landduinen, subtype 2330_bu - buntgrasverbond en 2330_dw - dwerghaververbond</i>	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 963 ha (2310: 669 ha; 2330_bu: 295 ha) Behoud actuele oppervlakte + 252 ha toename door omvorming Einddoel: 1215 ha	Goed ontwikkelde landduincomplexen met: • aanwezigheid van de verschillende successiestadia op landduinen, waarbij steeds minimaal 40% van het habitatype 2330 voorkomt; • beperkte boomopslag (<10%); • voorzien van niet verstoorde zones tijdens broedseizoen voor nachtzwaluw en boomleeuwerik; • ingebed in open of halfopen landschap voor een maximale windwerking; • behoud oude hakhoutstoven van zomer- en winteraik.
3130 - <i>Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojunctea, subtype 3130_aom oligotrofe tot mesotrofe vijvers en vennen met, pioniersgemeenschappen op de kale oever of in de, ondiepe oeverzone (oeverkruidgemeenschap pen; Littorelletea)</i>	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 2 ha Behoud actuele oppervlakte + 5 ha toename door omvorming Einddoel: 7 ha	Goed ontwikkeld oligotroof tot mesotroof ven met: • grotendeels vrij van slib en sediment; • helder, zeer zwak tot matig gebufferd en min of meer nutriëntenarm water met een lage stikstof- en fosforconcentratie en een matig zure tot circumneutrale pH; • natuurlijke hydrologie met aanvoer van lokaal grondwater; • voldoende open vijverlandschap, waar windwerking mogelijk is; • indien er aanvoer is van oppervlaktewater dient dit te voldoen aan de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater; • buffering tegen externe invloeden; • herstel tot gewenst trofieniveau.
3160 - <i>Dystrofe natuurlijke poelen en meren</i>	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 7 ha Behoud actuele oppervlakte + 6 ha toename door omvorming. Einddoel: 13 ha	Goed ontwikkeld dystroof ven in open heidelandschap met: • geschikte waterhuishouding; • zuur tot zeer zwak gebufferd, oligotroof water met beperkingen qua totaalfosfor conductiviteit en van totaal stikstof; • helder, door humuszuren bruingekeurd water; • 2-3 sleutelsoorten minstens frequent aanwezig.
4010 - <i>Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix</i>	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 260 ha Behoud actuele oppervlakte + toename 14 ha door omvorming Einddoel: 274 ha	Goed ontwikkelde vochtige heide vegetaties met: • aanwezigheid van lokaal frequente veenmoslaag en meer dan 1 veenmossoort; • beperkte boomopslag (< 10%); • beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%); • natuurlijke hydrologie (GHG: 20 cm-mv en 0(5) cm +mv, GLG 60-70 cm –mv, amplitude < 50cm); • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waarden voor NO3-N en Po4-P; • buffering tegen externe invloeden.
4030 - <i>Droge Europese heide</i>	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 1672 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 202 ha door omvorming Einddoel: 1874 ha	Goed ontwikkelde droge heide vegetaties met: • aanwezigheid van alle ouderdomstadia van struikhei; • beperkte boomopslag (< 20%); • beperkte vergrassing met pijpestrootje, bochtige smele (<30%); • hoge soortenrijkdom.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
5130 - <i>Juniperus communis</i> -formaties in heidevelden of op kalkgrasland, subtype 5130_hei variant jeneverbesstruweel in heide	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: < 0,2 ha Behoud actuele oppervlakte	Populatie jeneverbes die zich voldoende verjongt om op lange termijn een duurzame populatie te handhaven voorkomend in het open heide landschap en beekdalen (Spiekelspade).
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa), subtype 6230_hmo - Vochtige heischrale graslanden	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 1 ha Behoud actuele oppervlakte + 5 ha toename door uitbreiding. Einddoel: 6 ha	Goed ontwikkeld vochtig heischraal grasland met: • beperkte strooisellaag, vervilting en verruigingsindicatoren; • bedekking van sleutelsoorten > 30%; • beperkte boomopslag (<10%); • buffering tegen externe invloeden; • herstel bodems tot gewenst trofieniveau.
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa), subtype 6230_hn - Droge heischrale graslanden	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 66 ha Behoud actuele oppervlakte met een belangrijke kwaliteitsverbetering + 6 ha toename door omvorming. Einddoel: 72 ha	Goed ontwikkeld droog heischraal grasland met: • korte vegetatie (< 25 cm) met een bedekking van > 30% van de sleutelsoorten en <5% verruiging; • buffering tegen externe invloeden; • herstel bodems tot gewenst trofieniveau; • zonbeschenen en weinig tot geen strooisellaag.
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones, subtype 6430_hf - moerasspirearverbond (moerasspirearuigten)	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 5 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 5 ha	Afwisseling van moerasspirearuigten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearuigten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.
7110 - Actief hoogveen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: kennishiaat Einddoel: 1,5 ha	Voldoende staat van instandhouding met: • zeer constante waterstand, GVG onder tot bijna gelijk met maaiveld; • veenmoslaag tussen 10-50% met minstens 2 bultveenmossen; • verbossing van minder dan 5%; • vergrassing van < 10%; • oppervlakte veenlichaam > 0,1 ha; • buffering tegen externe invloeden; • intact veenlichaam.
7140 - Overgangs- en trilveen, subtype 7140_meso - mineraalarm circumneutraal overgangsveen kleine zeggenvegetaties	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 0 ha + 5 ha toename door omvorming Einddoel: 5 ha	Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met: • natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld; • minder dan 10% boom-of struikopslag in het habitat; • 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrappeling; • buffering tegen externe invloeden; • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden, rietlanden met natuurlijke waterhuishouding en rbb.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
7140 - Overgangs- en trilveen, subtype 7140_oli - oligotroof en zuur overgangsvveen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 48 ha Behoud actuele oppervlakte in complex met habitatype 4010 + toename van 18 ha door omvorming Einddoel: 66 ha	Goed ontwikkeld zuur overgangsvveen met: • aanwezigheid van hoogveenontwikkeling, met een veenmoslaag van > 50% en hoge bedekking van de sleutelsoorten; • beperkte boomopslag (< 10%); • beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%); • natuurlijke hydrologie met permanente grondwatertafel rond maaiveldniveau (GHG range 15 cm –mv / 0 cm +mv en GLG > 25 cm -mv, amplitude 25 cm); • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waardes voor NO3-N en Po4-P; • beperkte strooisellaag met een bedekking van < 20%.
7150 - Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Rhynchosporion	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 5 ha Behoud actuele oppervlakte in complex met habitatype 4010 Einddoel: 5 ha	Goed ontwikkelde slenken in veengronden met: • verwevenheid binnen het heidelandschap met pioniersstadia; • frequente aanwezigheid van meer dan 3 pionierssoorten; • voldoende open plekken; • natuurlijke hydrologie (s’ winters boven maaiveld).
9120_9190 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) en Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 184 ha (9190) en 25 ha (9120) Behoud actuele oppervlakte + 1360 ha toename door omvorming. Einddoel: 1569 ha	Goed ontwikkelde zuurminnende eikenbossen met: • behoud oude bij voorkeur inheemse bomen (voor zwarte specht, vleermuizen); • voldoende structuurrijkdom; • < 10% invasieve exoten; • streven naar ijle bossen met voldoende open plekken (voor nachtzwaluw, boomleeuwerik, wespendif, etc.) in aansluiting bij en rond de heidecomplexen; • creëren van mantel-zoomvegetaties met de overgangen naar het open heidelandschap.
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae), subtype 91E0_meso - mesotrofe elzenbroekbossen, 91E0_oli oligotrofe elzenbroekbossen, 91E0_eutr ruigte elzenbossen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 7 ha (91E0_meso: 1 ha, 91E0_oli: 1 ha, 91E0_eutr 5 ha) Behoud actuele oppervlakte + 30 ha toename door omvorming Einddoel: 37 ha	Ontwikkeling van complex van alluviaal bos in een mozaïeklandschap met veel open plekken met: • een gevarieerde bosstructuur met voldoende dood hout en sleutelsoorten van het mesotrofe subtype; • behoud en/of herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief); • ontwikkeling van structuurrijke bosranden en moerasspirearuigten; • buffering tegen externe invloeden.

Soorten - Heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
Blauwborst	Doel	+	+
	Omschrijving	Jaarlijkse broedvogel met 45-65 broedparen, verspreid over de 4 landschappen. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4010, 7140_meso, 6430, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft geen extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: • moerassige vegetaties, rietlanden, laagveenvegetaties met beperkte boomopslag of struweel, soortenrijke graslanden; • boorden van waterlopen met ruige vegetatie; • geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
<i>Blauwe kiekendief</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	2-5 als wintergast Deze doelstelling vraagt geen extra leefgebied maar spoort samen met de doelen voor habitattypes van heide en laagveen.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied (als wintergast) met grootschalig open heidelandschap met heide en vennen en voldoende voedselaanbod. Open foerageergebied op soortenrijke graslanden en rbb.
<i>Boomleeuwerik</i>	<i>Doel</i>	=/+	+
	<i>Omschrijving</i>	2-3 kernpopulaties van > 60 broedparen Behoud tot lichte stijging van de kernpopulaties. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4030, 2310, 2330 en behoeft géén extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met: - open heide- en landduinenlandschap dat schaars begroeid is met bomen, overgangen naar soortenrijke graslanden en rbb; - beperken van recreatieve verstoring tijdens broedseizoen; - bosrandenbeheer voeren aan zones met buntgrasvegetaties.
<i>Drijvende waterweegbree</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Minimum 4 groeiplaatsen, waarbij elke groeiplaatsen > 50 m2 of uit 100 planten bestaat.	Kwaliteitsvereisten: zie kwaliteitsdoelen voor habitatype 3130 (Landschap: Heide, vennen en bossen op en rond Kamp van Beverlo).
<i>Duinpieper</i>	<i>Doel</i>	geen doelstelling	+
	<i>Omschrijving</i>	Actueel als broedvogel uitgestorven in Vlaanderen 3bp zijn aangemeld. Sinds 2000 verdwenen als broedvogel, maar nog wel waargenomen tijdens trek.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met: - warne droge zandige open heidegebieden; - behoud pioniersstadia van duinen met ijle begroeiing; - beperken van verstoring tijdens broedseizoen. Deze doelstelling spoort samen met herstel van landduinen – habitattypes 2310, 2330 en behoeft geen extra leefgebied.
<i>Gevlekte witsnuitlibel</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Herstel van leefgebied	Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap. Kwaliteitsdoelen nagenoeg volledig gedekt middels doelen voor habitat 3130, 7140 en de heikikker. Nadruk op overgangen tussen verlandingsveen en waterhabitats en dekking met drijvende en ondergedoken waterplanten van 10-70%.
<i>Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in het SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ-H kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de biotopen maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen verkeren.	Gericht beheer van bossen volgens de Criteria voor Duurzaam Bosbeheer voor privé-boseigendommen en via de beheervisie waar ANB het beheer voert. Bijzondere aandacht dient gegeven aan oude bomen (toekomstbomen), open plekken en geleidelijke bosranden, en hun bereikbaarheid onderling in functie van deze soorten.
<i>Gladde slang</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Bronpopulatie van minimum 400 adulte dieren die zich uitstrekt over het volledige heidelandschap. Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 4030, 4010, 6230, waarbij de ontwikkeling van een heidecorridors in de SBZ voorzien is tussen het Pijnven, het Kamp van Beverlo via de Grote Nete vallei, brongebied Zwarte beek en Bolisserbeek, Resterheide, en Molenheide. De ontwikkeling van een heidestapsteen in het brongebied van de Zwarte beek en de bovenloop van de Bolisserbeek spoort samen met leefgebied grauwe kiekendief en heidestapsteen voor rugstreeppad, heikikker, knoflookpad en habitattypische soort gentiaanblauwtje. Voor gladde slang is daarnaast een extra leefgebied van 67 ha nodig, dit is gespecificeerd bij de habitatdoelen van het Landschap van de vallei van de Zwarte beek en het Landschap van Dommel en Bolisserbeek.	Aanwezigheid van open droge terreinen (heide, open bossen) met structuurrijke vegetatie en open plekken doorheen de SBZ met elkaar verbonden via geschikt habitat voor de soort.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
Grauwe kiekendief	Doel	+	+
	Omschrijving	3 broedparen. De soort lift mee met de doelstellingen in de SBZ opgenomen bij de verschillende habitattypen, behorend tot het leefgebied van de grauwe kiekendief (heidehabitats, halfnatuurlijke graslanden, laagveenvegetaties). Het leefgebied van grauwe kiekendief overschrijdt de grenzen van deze SBZ. Tot het leefgebied van de grauwe kiekendief behoren eveneens de SBZ-V 3.10 ‘Bocholt, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer’ en de SBZ-V 3.13 ‘Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer’ (schietveld van Houthalen-Helchteren).	Goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: - open landschap bestaande uit heide (4030, 4010), heischrale graslanden (6230_hn en 6230_hmo), in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen in de verschillende beekvalleien (Helderbeek, Broekbeek, Grote Nete, Zwarte beek, Bolisserbeek); - voldoende geschikte broedplaatsen en verbeteren van de voedselbeschikbaarheid; - behoud en kwaliteitsverbetering van de actuele oppervlakte graslanden en regionale biotopen.
Heikikker	Doel	+	+
	Omschrijving	7 populaties van minimaal 200 roepende mannetjes op telkens 5 voortplantingsplaatsen. Herstel van populatie in Brongebied Zwarte Beek-Bolisserbeek. Deze doelstelling spoort samen met herstel van voedselarme vennen 3130, 3160 en vochtige/venige heide 4010, 7140_oli in het heidelandschap.	Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap en verbinding van de verschillende populaties.
Kamsalamander	Doel	=	=
	Omschrijving	Duurzaam behoud van actuele populatie in Kamp Beverlo, vallei van de Grote Nete (Lochterpoel) en aan de Begijnenvijvers. Deze doelstelling spoort samen met de doelen voor vennen en kleinschalige beekdallandschappen.	Geen extra kwaliteitsdoelstelling.
Korhoen	Doel	geen doelstelling	+
	Omschrijving	Actueel als broedvogel uitgestorven in Vlaanderen Laatste broedgeval in 1999 in noordelijk deel van het Kamp van Beverlo.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met: - mozaïek van uitgestrekt heide- en veengebieden, met open berkenbossen, extensief beheerde hooilanden, aansluitend bij kleinschalig extensief beheerde akkers; - overgangen naar soortenrijke graslanden en rbb; - aanwezigheid van bosbes in de bossen; - bedekking van jonge opslag van bomen en struiken in de heidevegetatie met 30%; - afwisseling met sommige hoogopschietende delen van de heide; - beperken van verstoring tijdens broedseizoen. Deze doelstelling spoort samen met herstel van droge en vochtige heide, heischrale graslanden – habitattypes 4030, 4010, 6230_hmo, soortenrijke graslanden en rbb in de beekvalleien en behoeft geen extra leefgebied.
Nachtzwaluw	Doel	=/+	+
	Omschrijving	8 kernpopulaties van > 30 broedparen Behoud tot lichte stijging van de kernpopulaties Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4030, 2310, 2330 en behoeft géén extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met: - structuurrijke heidelandschap met een geleidelijke overgang naar open tot halfopen bossen, soortenrijke graslanden en rbb; - zandige ruimten en onbegroeide plekken; - beperkt aandeel verspreide bomen; - beperken van recreatieve verstoring tijdens broedseizoen.
Poelkikker	Doel	=	+
	Omschrijving	Behoud van de soort op de actuele locaties.	De kwaliteitseisen worden grotendeels gedekt door deze van Heikikker (zie Heikikker). Voortplantingswateren dienen jaarrond water te houden.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
<i>Rugstreeppad</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	17 populaties van minimaal 200 roepende mannetjes op telkens 5 voortplantingsplaatsen waarbij: behoud 10 populaties Kamp van Beverlo, behoud van 1 populatie Helderbeekvallei, Kraanberg en Remo, uitbreiding te verwachten door herstel heide en venvegetaties in Molenheide, Pijnven, Koerselse Heide/Bergen, brongebied Zwarte beek. Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 3130 en 3160, 4030, 4010 en vereist geen extra leefgebied.	Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap.
<i>Ruige/Gewone/Kleine dwergvleermuis, Rosse vleermuis</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in het SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ-H kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de biotopen maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen verkeren.	Waterplassen die voor vleermuizen bereikbaar zijn vanuit de bosgebieden. Bosgebieden met een goede horizontale en verticale structuur. Bijzondere aandacht dient gegeven aan open plekken en geleidelijke bosranden, vooral nabij deze open waterpartijen en hun bereikbaarheid hiernaartoe.
<i>Wespendief</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Minstens behoud van actuele populatiegrootte van 4-6 bp. Deze doelstelling spoort samen met doelstellingen voor habitatype 9190, 9120, halfnatuurlijke graslanden, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft géén extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: - mozaïek van structuurrijke bossen met voldoende open plekken en boszomen in een open landschap met soortenrijke graslanden of regionale biotopen; - weinig of geen menselijke verstoring rond de nestplaats.
<i>Zwarte specht, Middelste bonte specht</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Minimaal behoud actuele populatiegrootte. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 9190, 9120, en behoeft géén extra leefgebied.	Bossen met voldoende variatie aan (loof)boomsoorten, voldoende oude bomen en open plekken. Deze doelstelling spoort samen met de doelstellingen voor de habitats 9190 en 9120.

Landschap: Dommel en Bolisserbeek

Dit landschap heeft een oppervlakte van 822 ha en omvat de smalle valleien van de stroomopwaartse delen van de Dommel en Bolisserbeek. De Europese bescherming van de Dommel bevindt zich stroomafwaarts van de Wedelse molen en omvat onder meer het samenvloeiingsgebied van Dommel en Bolisserbeek ('t Hoksent) en zijbeek Peerderloop.

De smalle vallei wordt gekenmerkt door een versnipperd landschap met broekbos, plaatselijk graslanden en soms intensief landgebruik (akkers). Lokaal zijn er zones met goed ontwikkelde graslanden, zoals veldrusgraslanden, waarvan een uitzonderlijk goed ontwikkeld perceel met alle kensoorten is terug te vinden ter hoogte van 't Hoksent. Doordat de vallei zo bijzonder langgerekt en smal is, zijn er veel grenzen met intensief landgebruik. In de beekvallei komen héél wat weekendhuisjes voor.De beken zijn door rechtekking in de jaren 1960 gekenmerkt door een aangetaste structuurkwaliteit en veroorzaken door diepe ligging ten opzichte van omgevend maaiveld verdroging. Deze valleien vormen de corridor van het Schietveld van Houthalen-Helchteren met het Kamp van Beverlo en de noordelijk gelegen natuurgebieden, zoals het Hageven.

In het “Landschap van Dommel en Bolisserbeek” komen volgende habitattypen en soorten voor, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk is:

- mesotrofe valleibossen
- halfnatuurlijke graslanden: veldrusgraslanden
- broedvogels: blauwborst, ijsvogel, wespendif
- knoflookpad
- rivierhabitats waaronder vegetaties van het type 3260

Belangrijkste doelstelling is herstel van een hydrologisch intact beekdalsysteem voor zowel de Dommel als de Bolisserbeek, met een natuurlijk meanderende beek behorend tot het habitatype 3260. Lokaal komt dit habitatype voor; uitbreiding is mogelijk door structuurherstel van de beek, herstel van het beekbodempcil, verbetering waterkwaliteit en exotenverwijdering. Tegelijkertijd wordt dan ook het knelpunt van verdroging opgelost en de kwaliteit van verschillende habitattypen op veen in de vallei verbeteren.

Zowel voor Bolisserbeek als Dommel wordt de landschappelijke versnippering opgeheven door grote aaneengesloten elzenbroekbossen (91E0) af te wisselen met mozaïeken van laagveen (7140_meso), veldrusgraslanden (6410_ve) en soortenrijke graslanden en regionale biotopen. In de vallei van de Dommel en Bolisserbeek komt net zoals in de Grote Nete en Zwarte beek een groot veenpakket voor van ongeveer 180 ha. De graslanden zijn belangrijk in het mozaïeklandschap als foerageergebied voor wespendif en blauwborst. Daarnaast ook voor habitattypische soorten zoals roodborsttapuit en geelgors. Omdat deze graslanden naadloos aansluiten bij alluviale bossen (91E0), laagveen (7140_meso) en natte graslanden (6410_ve), of ze zelfs met elkaar verbinden, dragen ze bij aan het bereiken van hoge dichtheden van de eraan gebonden soorten. Ze zorgen voor een kwaliteitsverbetering van de topografisch lager gelegen mesotrofe habitattypen, waardoor binnen het mozaïeklandschap, een goede kwaliteit van de habitatypes kan behouden blijven of gerealiseerd worden.

In de bovenloop van de Bolisserbeek wordt 160 ha buffering van het vallei-ecosysteem vooropgesteld vanuit landbouw (uit Bs, Hx en Hp); dit is cruciaal voor het duurzaam behoud en ontwikkeling van het beekdalecosysteem met laagveen, alluviaal bos en in de beek zelf het beekhabittatype 3260. De percelen dienen onbemest en vrij van pesticidengebruik te zijn. Herstel van de bodem tot het gewenst trofie-niveau is noodzakelijk, om verdere uitspoeling van nutriënten in de bodem te vermijden. Herstel van de waterhuishouding is pas mogelijk na herstel van de bodem. Ze dienen verder bouwvrij gehouden te worden. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitord/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.De bovenloop van de Bolisserbeek is daarnaast het leefgebied van knoflookpad: het leefgebied wordt verbeterd door aanleg van poelen, heidehabitats met voldoende open zand. De bovenloop van de Bolisserbeek met Resterheide is tevens een heide-stapsteen voor heikikker, knoflookpad, gladde slang en doelsoorten van heide-ecosystemen (zoals gentiaanblauwtje, heivlinder, heideblauwtje, kommalvinder, hooibeestje, groentje) naar andere heidekernen.

Habitats - Dommel en Bolisserbeek			
Habitat		Oppervlakte	doelstelling
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitriche-Batrachion	Doel	+	
	Omschrijving	Actueel: < 1 ha (ongeveer 6 km) Behoud actuele oppervlakte + omvorming, zodat dit habitatype over de loop van de Dommel en haar zijarmen voorkomt. Een kwantificatie van de oppervlakte is moeilijk Einddoel: 1-8 km	Dynamisch meanderend riviersysteem met: • natuurlijke beek- en oeverstructuur; • natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek; • helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zonbeschenen delen; • voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit ‘kleine Kempische beek’ (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater); • voldoende brede bufferzones langsheen de waterloop.
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	Doel	+	
	Omschrijving	Actueel: 0 ha + 20 ha toename door uitbreiding in functie van leefgebied gladde slang Einddoel: 20 ha	Goed ontwikkelde vochtige heide vegetaties met: • aanwezigheid van lokaal frequente veenmoslaag en meer dan 1 veenmossoort; • beperkte boomopslag (< 10%)beperkte vergrassing met pijpestrootje (< 30%); • natuurlijke hydrologie (GHG: 20 cm-mv en 0(5) cm +mv, GLG 60-70 cm –mv, amplitude < 50cm); • oligotroof grondwater, met lage conductiviteit en voldoende lage waardes voor NO3-N en Po4-P; • buffering tegen externe invloeden; • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
4030 - Droge Europese heide	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 6 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 53 ha, waarvan 30 ha door uitbreiding voor leefgebied gladde slang Einddoel: 59 ha	Goed ontwikkelde droge heidevegetatie met: - hoge structuurrijkdom met aanwezigheid van alle ouderdomsstadia (van pionier- tot degeneratiestadium); - beperkt aandeel Pijpenstrootje (<25%); - zo beperkt mogelijke verbossingsgraad (<10%); - buffering tegen externe invloeden; - inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa), subtype 6230_hn - Droge heischrale graslanden	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 0 ha + 7 ha toename door uitbreiding in functie van leefgebied gladde slang. Einddoel: 7 ha	Goed ontwikkeld droog heischraal grasland met: - korte vegetatie (< 25 cm) met een bedekking van > 30% van de sleutelsoorten en <5% verruiging; - buffering tegen externe invloeden; - inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen; - zonbeschenen en weinig tot geen strooisellaag.
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (EU-Molinion), subtype 6410_ve - veldrusassociatie (veldrusgraslanden)	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: < 0,5 ha Behoud van de actuele oppervlakte + toename door omvorming naar einddoel: 4 ha	Goed ontwikkelde mestrofe graslanden, die niet aangerijkt worden met nutriënten en gebufferd zijn tegen externe invloeden met: - specifieke natuurlijke hydrologie met mineraalrijke kwel; - zonbeschenen, beperkte boom- en struikopslag (<5%); - hoog aandeel sleutelsoorten (>5); - bedekking van lage schijngrassen hoger dan 30%; - buffering tegen externe invloeden; - inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones, subtype 6430_hf - moerasspireaverbond (moerasspirearuigten)	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 20 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 20 ha	Afwisseling van moerasspirearuigten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearuigten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.
7140 - Overgangs- en trilveen, subtype 7140_meso - mineraalarm circumneutraal overgangsveen kleine zeggenvegetaties	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 0 ha + 25 ha toename door omvorming Einddoel: 25 ha	Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met: - natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld; - minder dan 10% boom-of struikopslag in het habitat; 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrappeling; - buffering tegen externe invloeden; - inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
9120_9190 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) en Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten, subtype beekbegeleidend bos	Doel	=	+
	Omschrijving	Actueel: 14 ha (9190: 10 ha; 9120: 4 ha) Behoud actuele oppervlakte + 9 ha toename door omvorming Einddoel: 23 ha	De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype via volgende verbeteropgaven: terugdringen van naalddhout en verwijderen van exoten; verhogen aandeel dood hout; verbeteren van de horizontale en verticale structuur met bijzondere aandacht voor de bosranden aansluitend bij habitatype 6410_ve.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>), subtype 91E0_meso - mesotrofe elzenbroekbossen, 91E0_oli oligotrofe elzenbroekbossen, 91E0_eutr ruigte elzenbossen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 73 ha (91E0_meso: 57 ha; 91E0_oli: 11 ha; 91E0_eutr: 5 ha) Behoud actuele oppervlakte + toename van 99 ha, waarvan 59 ha door uitbreiding. Einddoel: 172 ha	Ontwikkeling van complex van beide subtypes in een mozaïeklandschap met veel open plekken met: - een gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten van het oligo- of mesotrofe subtype; - behoud en/of herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het oligotrofe subtype en mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen; - ontwikkeling van structuurrijke bosranden; - buffering tegen externe invloeden.
Soorten - Dommel en Bolisserbeek			
Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
Beekprik	Doel	+	+
	Omschrijving	Versterken populatie in de Zwarte beek die voldoet aan een goede staat van instandhouding (> 200 ind/ha). Terugkeer van populaties in de Grote Nete, door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Scheps. Herintroductie in Dommel – Bolisserbeek of terugkeer van populaties door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Eindhoven mogelijk na oplossing van vismigratieknelpunten.	Goed ontwikkeld leefgebied in gans het traject van Zwarte beek, Grote Nete, Dommel en Bolisserbeek, bestaande uit: - structuurrijk (meanderend) beekbiotoop met zand en grindige banken; - voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit ‘kleine Kempische beek’ (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater); - bijkomende kwaliteitseisen ten opzichte van het habitatype 3260 inzake : BZV, zuurstofgehalte en temperatuur en afwezigheid migratieknelpunten; - natuurlijk hydrologisch regime en beperkte sedimentlast; - vrije mismigratie, van bovenloop tot middenloop; - aangepast beekruimingsbeleid; - voldoende buffering tegen externe invloeden.
Blauwborst	Doel	+	+
	Omschrijving	Jaarlijkse broedvogel met 45-65 broedparen, verspreid over de 4 landschappen. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4010, 7140_meso, 6430, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft geen extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: - moerassige vegetaties, rietlanden, laagveenvegetaties met beperkte boomopslag of struweel, soortenrijke graslanden; - boorden van waterlopen met ruige vegetatie; - geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode.
Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger	Doel	+	+
	Omschrijving	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in het SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ-H kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de biotopen maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen verkeren.	Gericht beheer van bossen volgens de Criteria voor Duurzaam Bosbeheer voor privé-boseigendommen en via de beheervisie waar ANB het beheer voert. Bijzondere aandacht dient gegeven aan oude bomen (toekomstbomen), open plekken en geleidelijke bosranden, en hun bereikbaarheid onderling in functie van deze soorten.
Gladde slang	Doel	+	+
	Omschrijving	Bronpopulatie van minimum 400 adulte dieren die zich uitstrekt over het volledige heidelandschap. Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 4030, 4010, 6230, waarbij de ontwikkeling van een heidecorridors in de SBZ voorzien is tussen het Pijnven, het Kamp van Beverlo via de Grote Nete vallei, brongebied Zwarte beek en Bolisserbeek, Resterheide, en Molenheide. De ontwikkeling van een heidestapsteen in het brongebied van de Zwarte beek en de bovenloop van de Bolisserbeek spoort samen met leefgebied grauwe kiekendief en heidestapsteen voor rugstreeppad, heikikker, knoflookpad en habitattypische soort gentiaanblauwtje. Voor gladde slang is daarnaast een extra leefgebied van 67 ha nodig, dit is gespecificeerd bij de habitatdoelen van het Landschap van de vallei van de Zwarte beek en het Landschap van Dommel en Bolisserbeek.	Aanwezigheid van open droge terreinen (heide, open bossen) met structuurrijke vegetatie en open plekken doorheen de SBZ met elkaar verbonden via geschikt habitat voor de soort.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
<i>Ijsvogel</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Jaarlijkse broedvogel met 9-15 broedparen.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: • natuurlijke oevers met plaatselijk steile bij voorkeur zandige wanden; • voldoende helder water; • groot aanbod aan kleine vissen; • geschikte foerageergebieden met visrijke waterhabitats.
<i>Kamsalamander</i>	<i>Doel</i>	=	=
	<i>Omschrijving</i>	Duurzaam behoud van actuele populatie in Kamp Beverlo, vallei van de Grote Nete (Lochterpoel) en aan de Begijnenvijvers. Deze doelstelling spoort samen met de doelen voor vennen en kleinschalige beekdallandschappen.	Geen extra kwaliteitsdoelstelling.
<i>Knoflookpad</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Versterking van de populatie, dat wil zeggen een toename van de actuele populatiegrootte tot een bronpopulatie in de bovenloop van de Bolisserbeek (Bomerheide, Resterheide), in de bovenloop van de Dommel ter hoogte van Mullermerbenden en Molhem en aansluitend ontwikkelen van leefgebied voor een duurzame populatie in het brongebied van de Zwarte beek: bronpopulatie van minimaal 100 roepende mannetjes op telkens minimaal 5 voortplantingsplaatsen.	Goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: • qua landbiotoop: de kwaliteit van de 2310 en 4030 verbeteren met de nadruk op creëren van open zandige plekken en het verbinden van deze heidetypes; • qua voortplantingsbiotoop: waterkwaliteit is belangrijk voor deze soort. Dit wordt gedekt middels de kwaliteitsvereisten voor oligo- tot mesotrofe wateren (habitattype 3130). Bijkomende eis is dat de plassen visvrij moeten zijn om predatie te voorkomen; • bijkomend voortplantingsbiotoop creëren onder de vorm van aanleg poelen in natte depressies in het brongebied van de Zwarte beek (Achter Zwarte water), bovenloop van de Bolisserbeek en Resterheide; • functioneel verbinden van leefgebieden door corridors van landbiotoop of andere types soortenrijke en schrale graslanden (soortenarme kamgraslanden, droge heischrale graslanden) in bovenloop van de Bolisserbeek.
<i>Roerdomp</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Satellietpopulatie van minimaal 1 broedpaar. Dit vereist een minimale oppervlakte leefgebied van 30 ha (Begijnenvijver)	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • geschikt leefgebied, bestaande uit rietland, moerasvegetaties (>50%) en open water (> 30%); • helder water met goede waterkwaliteit en een hoog voedselaanbod (jonge vis, ongewervelden, amfibieën); • voldoende rust en waar mogelijk het creëren van predatievrije broedgelegenheden tijdens broedperiode; • open vijverlandschap; • gevarieerde leeftijdsstructuur van de rietvegetaties: per broedkoppel is er nood aan minimaal 0,5 tot 2ha overjarig riet of lisdodde met een voldoende dikke kniklaag (opstapeling van oude stengels); • aanwezigheid verlandingsvegetaties (niet enkel riet/lisdodde, maar ook ondergedoken en drijvende watervegetaties); • hoog waterpeil in de leefgebieden tijdens het broedseizoen.
<i>Rugstreeppad</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	17 populaties van minimaal 200 roepende mannetjes op telkens 5 voortplantingsplaatsen waarbij: behoud 10 populaties Kamp van Beverlo, behoud van 1 populatie Helderbeekvallei, Kraanberg en Remo, uitbreiding te verwachten door herstel heide en venvegetaties in Molenheide, Pijnven, Koerselse Heide/Bergen, brongebied Zwarte beek. Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 3130 en 3160, 4030, 4010 en vereist geen extra leefgebied.	Complex van geschikt water- en landhabitat in het heidelandschap.
<i>Wespendief</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Minstens behoud van actuele populatiegrootte van 4-6 bp. Deze doelstelling spoort samen met doelstellingen voor habitattype 9190, 9120, halfnatuurlijke graslanden, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft géén extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: • mozaïek van structuurrijke bossen met voldoende open plekken en boszomen in een open landschap met soortenrijke graslanden of regionale biotopen; • weinig of geen menselijke verstoring rond de nestplaats.

Landschap: Vallei van de Grote Nete

Dit landschap heeft een oppervlakte van 613 ha en strekt zich van het brongebied van de Grote Nete stroomopwaarts N715 ter hoogte van Locht tot net stroomafwaarts Rode bron in Kerkhoven. Het omvat onder meer het natuurgebied Veeweide, de recreatiezone “Kiefhoek” en de noordrand van het Kamp van Beverlo langs de linkeroever van de Grote Nete. Het valleigebied bestaat uit natte veen- en zandgronden en ligt ingebed tussen het boscomplex van het Pijnven en het heidecomplex van het Kamp van Beverlo. Plaatselijk komen goed ontwikkelde kleine zeggen vegetaties voor. Een groot aandeel ervan is verbost. In de beekvallei komen héél wat weekendhuisjes voor. Vaak liggen deze in een complex van alluviaal bos.

Stroomafwaarts op 760 m ligt de SBZ-H BE2100040-1 van “Bovenloop van de Grote Nete met Zammelsbroek, Langdonken en Goor” met grote natuurkernen zoals Scheps (Vlaamse overheid) en E205 De Vennen (Natuurpunt). Behoud en herstel van de beekvallei in relatie tot de stroomafwaartse gebieden is een belangrijke doelstelling.. Mits opheffen van de vismigratieknelpunten op de Grote Nete stroomafwaarts, kan de populatie beekprik uitbreiden, evenals het habitatype 3260.

In het “Landschap van de Grote Nete” komen volgende habitattypen en soorten voor, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel tot zeer belangrijk is:

- mesotrofe valleibossen
- laagveenhabitats (7410_meso)
- broedvogels: blauwborst, ijsvogel, wespendif, nachtzwaluw

De Grote Nete heeft gelijkaardige potenties voor de ontwikkeling van laagveenhabitats als de Zwarte beek. De doelstelling bestaat erin complexen van aaneengesloten elzenbroekbossen (91E0) te creëren afwisselend met laagveenhabitats zoals overgangsveen 7140_meso op veengronden. In de randzone van het Kamp van Beverlo komen nog relictten van dit habitatype voor met alle kensoorten. Voor beide habitattypen geldt dat een uitbreiding en goede staat van instandhouding gekoppeld is aan herstel van de natuurlijke waterhuishouding: een intact grondwatersysteem (voldoende kwel en beperkte ontwatering), een kwaliteitsvolle beekstructuur met natuurlijk overstromingsregime.

De laagveenhabitats en de beek zelf zijn omgeven door een ruimtelijk samenhangend geheel van de soortenrijke graslanden en regionaal belangrijke biotopen. Deze doelstellingen komen verschillende habitatrichtlijnsoorten ten goede, waaronder ijsvogel, blauwborst, wespendif, porseleinhoen. Tevens is het leefgebied van habitattypische soorten van de heide zoals nachtzwaluw, korhoen, velduil, wespendif, grauwe kiekendif, wulp.

Uitbreiding en omvorming tot heide, omgeven door soortenrijke graslanden en regionale biotopen, is gesitueerd in het gebied Veeweide als verbinding tussen de landduincomplexen tussen het Pijnven met en het Kamp van Beverlo. Hiervan profiteert gladde slang.

Habitats - Vallei van de Grote Nete			
Habitat		Oppervlakte	doelstelling
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion	Doel	+	
	Omschrijving	Actueel: 0 ha Toename door omvorming is mogelijk aangezien dit habitatype stroomafwaarts voorkomt in de Grote Nete in de SBZ Einddoel: 1-8 km	Dynamisch meanderend riviersysteem met: • natuurlijke beek- en oeverstructuur; • natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek; • helder water met een hoge stroomdiversiteit, zonder invasieve soorten en met voldoende zonbeschenen delen; • voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit ‘kleine Kempische beek’ (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater); • voldoende brede bufferzones langsheen de waterloop.
4030 - Droge Europese heide	Doel		
	Omschrijving	Actueel: 6 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 24 ha Einddoel: 30 ha	Goed ontwikkelde droge heide vegetaties met: • aanwezigheid van alle ouderdomstadia van struikhei; • beperkte boomopslag (max. 20%); • beperkte vergrassing met pijpestrootje, bochtige smeie (30%); • hoge soortenrijkdom; • buffering tegen externe invloeden; • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones, subtype 6430_hf - moerasspireaverbond (moerasspirearuigten)	Doel	=	
	Omschrijving	Actueel: 3 ha Behoud actuele oppervlakte Einddoel: 3 ha	Afwisseling van moerasspirearuigten in complex met kleine zeggenvegetaties. Deze zijn tijdelijk qua ligging en duur en komen verspreid voor de in de vallei in samenhang met 7140_meso. Ze ontstaan hier door achterwege laten van beheer waardoor kleine zeggenvegetaties verruigen tot moerasspirearuigten en uiteindelijk evolueren tot wilgenstruweel.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
7140 - Overgangs- en trilveen, subtype 7140_meso - mineraalarm circumneutraal overgangsveen kleine zeggenvegetaties	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 9 ha Behoud actuele oppervlakte + toename van 31 ha Einddoel: 60 ha	Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met: • natuurlijke hydrologie met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld; • beperkte aanwezigheid van boom-of struikopslag in het habitat; • 5 sleutelsoorten met een bedekking van minstens 70% en minder dan 10% structuurschade door vertrappeling; • buffering tegen externe invloeden; • inbedding in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen.
9120_9190 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) en Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 3 ha (9190: 1 ha en 9120: 2 ha) Behoud actuele oppervlakte + toename van 27 ha door uitbreiding. Einddoel: 30 ha	Goed ontwikkelde zuurminnende eikenbossen met: • behoud oude bij voorkeur inheemse loofbomen (voor zwarte specht, vleermuizen); • voldoende structuurrijkdom; • max. 10% invasieve exoten; • streven naar ijle bossen met voldoende open plekken (voor nachtzwaluw, boomleeuwerik, wespendif, etc.) in aansluiting bij en rond de heidecomplexen; • creëren van mantel-zoomvegetaties met de overgangen naar het open heidelandschap.
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae), subtype 91E0_meso - mesotrofe elzenbroekbossen, 91E0_eutr Ruigte elzenbossen	Doel	+	+
	Omschrijving	Actueel: 54 ha (91E0_meso: 51 ha; 91E0_eutr: 3 ha) Behoud actuele oppervlakte + toename van 12 ha, waarvan 4 ha door uitbreiding. Einddoel:66 ha	Ontwikkeling van complex van beide subtypes in een mozaïeklandschap met veel open plekken met: • een gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten; • behoud en/of herstel van een voor dit habitattype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) zodat grote kernen van het mesotroof subtype zich kunnen ontwikkelen; • ontwikkeling van structuurrijke bosranden; • buffering tegen externe invloeden.

Soorten - Vallei van de Grote Nete

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
Beekprik	Doel	+	+
	Omschrijving	Versterken populatie in de Zwarte beek die voldoet aan een goede staat van instandhouding (> 200 ind/ha). Terugkeer van populaties in de Grote Nete, door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Scheps. Herintroductie in Dommel – Bolisserbeek of terugkeer van populaties door kolonisatie vanuit stroomafwaartse populatie in Eindhoven mogelijk na oplossing van vismigratieknelpunten.	Goed ontwikkeld leefgebied in gans het traject van Zwarte beek, Grote Nete, Dommel en Bolisserbeek, bestaande uit: • structuurrijk (meanderend) beekbiotoop met zand en grindige banken; • voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit ‘kleine Kempische beek’ (conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater); • bijkomende kwaliteitseisen ten opzichte van het habitattype 3260 inzake : BZV, zuurstofgehalte en temperatuur en afwezigheid migratieknelpunten; • natuurlijk hydrologisch regime en beperkte sedimentlast; • vrije mismigratie, van bovenloop tot middenloop; • aangepast beekruimingsbeleid; • voldoende buffering tegen externe invloeden.
Blauwborst	Doel	+	+
	Omschrijving	Jaarlijkse broedvogel met 45-65 broedparen, verspreid over de 4 landschappen. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 4010, 7140_meso, 6430, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft geen extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: • moerassige vegetaties, rietlanden, laagveenvegetaties met beperkte boomopslag of struweel, soortenrijke graslanden; • boorden van waterlopen met ruige vegetatie; • geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
<i>Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in het SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ-H kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de biotopen maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen verkeren.	Gericht beheer van bossen volgens de Criteria voor Duurzaam Bosbeheer voor privé-boseigendommen en via de beheervisie waar ANB het beheer voert. Bijzondere aandacht dient gegeven aan oude bomen (toekomstbomen), open plekken en geleidelijke bosranden, en hun bereikbaarheid onderling in functie van deze soorten.
<i>Gladde slang</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Bronpopulatie van minimum 400 adulte dieren die zich uitstrekt over het volledige heidelandschap. Deze doelstelling spoort samen met herstel van het heidelandschap – habitattypes 2310, 2330, 4030, 4010, 6230, waarbij de ontwikkeling van een heidecorridors in de SBZ voorzien is tussen het Pijnven, het Kamp van Beverlo via de Grote Nete vallei, brongebied Zwarte beek en Bolisserbeek, Resterheide, en Molenheide. De ontwikkeling van een heidestapsteen in het brongebied van de Zwarte beek en de bovenloop van de Bolisserbeek spoort samen met leefgebied grauwe kiekendief en heidestapsteen voor rugstreeppad, heikikker, knoflookpad en habitattypische soort gentiaanblauwtje. Voor gladde slang is daarnaast een extra leefgebied van 67 ha nodig, dit is gespecificeerd bij de habitatdoelen van het Landschap van de vallei van de Zwarte beek en het Landschap van Dommel en Bolisserbeek.	Aanwezigheid van open droge terreinen (heide, open bossen) met structuurrijke vegetatie en open plekken doorheen de SBZ met elkaar verbonden via geschikt habitat voor de soort.
<i>Grauwe kiekendief</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	3 broedparen. De soort lift mee met de doelstellingen in de SBZ opgenomen bij de verschillende habitattypen, behorend tot het leefgebied van de grauwe kiekendief (heidehabitats, halfnatuurlijke graslanden, laagveenvegetaties). Het leefgebied van grauwe kiekendief overschrijdt de grenzen van deze SBZ. Tot het leefgebied van de grauwe kiekendief behoren eveneens de SBZ-V 3.10 ‘Bocholt, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer’ en de SBZ-V 3.13 ‘Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer’ (schietveld van Houthalen-Helchteren).	Goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: - open landschap bestaande uit heide (4030, 4010), heischrale graslanden (6230_hn en 6230_hmo), in matrix van soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen in de verschillende beekvalleien (Helderbeek, Broekbeek, Grote Nete, Zwarte beek, Bolisserbeek); - voldoende geschikte broedplaatsen en verbeteren van de voedselbeschikbaarheid; - behoud en kwaliteitsverbetering van de actuele oppervlakte graslanden en regionale biotopen.
<i>Ijsvogel</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Jaarlijkse broedvogel met 9-15 broedparen.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: - natuurlijke oevers met plaatselijk steile bij voorkeur zandige wanden; - voldoende helder water; - groot aanbod aan kleine vissen; - geschikte foerageergebieden met visrijke waterhabitats.
<i>Kamsalamander</i>	<i>Doel</i>	=	=
	<i>Omschrijving</i>	Duurzaam behoud van actuele populatie in Kamp Beverlo, vallei van de Grote Nete (Lochterpoel) en aan de Begijnenvijvers. Deze doelstelling spoort samen met de doelen voor vennen en kleinschalige beekdallandschappen.	Geen extra kwaliteitsdoelstelling.
<i>Wespendief</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Minstens behoud van actuele populatiegrootte van 4-6 bp. Deze doelstelling spoort samen met doelstellingen voor habitatype 9190, 9120, halfnatuurlijke graslanden, ingebed in een matrix van soortenrijke graslanden en regionale biotopen en behoeft géén extra leefgebied.	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit: - mozaïek van structuurrijke bossen met voldoende open plekken en boszomen in een open landschap met soortenrijke graslanden of regionale biotopen; - weinig of geen menselijke verstoring rond de nestplaats.
<i>Zwarte specht, Middelste bonte specht</i>	<i>Doel</i>	=	+
	<i>Omschrijving</i>	Minimaal behoud actuele populatiegrootte. Deze doelstelling spoort samen met de oppervlakte doelstelling voor 9190, 9120, en behoeft géén extra leefgebied.	Bossen met voldoende variatie aan (loof)boomsoorten, voldoende oude bomen en open plekken. Deze doelstelling spoort samen met de doelstellingen voor de habitats 9190 en 9120.

2.2 Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

In samenhang met de hoger beschreven doelstellingen zijn door de Vlaamse regering per gebied een aantal prioritaire inspanningen vastgelegd. Dit is een globale omschrijving van de acties die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de doelstellingen. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste inspanningen/acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. De concretisering van deze prioritaire inspanningen in verschillende acties is een belangrijk onderdeel van het implementatieproces. Voor het realiseren van de prioritaire inspanningen zijn vaak meerdere acties nodig. In paragraaf 4.1 (inspanningsmatrix) worden onder meer alle noodzakelijke acties die voortvloeien uit deze prioritaire inspanningen weergegeven.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 1	Herstel van de natuurlijke beekstructuur	In de verschillende beken (Zwarte beek, Dommel-Bolisserbeek, Grote Nete, Broekbeek, Helderbeek en Grote beek) is rechttrekking van de beken, verdiepte ligging, grondige ruiming, draineringen en deels ook mijnverzakkingen de oorzaak van verdroging van grondwaterafhankelijke laagveenvegetaties en broekbossen. Het leefgebied van beekprik, ijsvogel en de verspreiding van vlottende waterranonkelvegetaties is aangetast door slechte structuurkwaliteit van de beken. Naast het plaatselijk verhogen van het beekbodempeil, ruimte voor hermeandering, opheffen van vismigratieknelpunten is een aangepast ruimingsbeleid noodzakelijk. Na herstel moeten spontane evolutie van de beeklopen de regel worden. Om deze essentiële prioriteit te realiseren zal naar samenwerking met de waterloopbeheerders, provincie, watering, de gemeenten, de wegbeheerders, private eigenaars en ANB gezocht moeten worden. In het Natuurinrichtingsproject Zwarte beek zijn maatregelen opgenomen ter herstel van de hydrologie (verhogen beekbodempeil van de Oude beek). Hiervoor dienen alle percelen op het veen binnen de perimeter van het Natuurinrichtingsproject verworven te worden. In functie van herstel van de natuurlijke morfologie van de Zwarte beek en Oude beek en herstel van het veenlichaam worden stroomopwaarts Nieuwendijk beekruiming, grotendeels achterwege gelaten. In de vallei van de Grote Nete zijn in het Landinrichtingsproject maatregelen opgenomen met betrekking tot de hydrologie (verondiepen van beekbodem en verbreden beekprofiel Grote Nete (maatregel 4.2). In het bekkenbeheerplan van de Nete is het opheffen van vismigratieknelpunt t.h.v. Hoolstmolen en Straalmolen opgenomen (A.83 en A82). Voor de Dommel is structuurherstel stroomafwaarts Neerhoksent en hermeanderingproject ter hoogte van Neerhoksent (A7), vismigratieknelpunt vaste stuw Neerhoksent, Kleine molen en Wedelse molen (A92, A93, A94) opgenomen in het bekkenbeheerplan van de Maas. Ook de deelbekkenbeheerplannen van Zwarte beek, Grote Nete en Dommel voorzien integrale projecten ter verbetering van de beekstructuur. Zoals het integraal project “Aanleg van een retentiezone na de overstort op de Gortenloop met groene randvoorziening en bijbehorende maatregelen voor optimaliseren van de beekstructuur” voor de vallei van de Grote Nete. Relevant is ook het integrale project “Waterberging en bijbehorende maatregelen in de vallei van de Dommel en de Bolisserbeek”, waarbij overstromingszones worden gezocht in de vallei van de Dommel en de Bolisserbeek. Vooral in deze zones wordt nagekeken hoe tegelijkertijd kan gewerkt worden aan structuurvariatie en vismigratie, waarbij in eerste instantie een project ontwikkeld wordt langs de Mullemer Bemden en de Kleine Beek en de bestaande bodemvallen op de Bolisserbeek. Het lopende project bodemverhoging van de uitgeschuurde Dommel wordt geactiveerd. Herstel van de natuurlijke beekstructuur en vallei-ecosysteem houdt ook in dat zonevreemde weekendverblijven in de natste delen van de vallei niet kunnen behouden worden. De initiatieven liggen onder meer bij de gemeente (opgenomen in deelbekkenbeheerplan Dommel en Grote Nete). Een uitdoofscenario dient opgemaakt te worden.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 2	Buffering van voedselarme habitats	Het brongebied van de Zwarte beek en de bovenloop van de Bolisserbeek speelt een cruciale rol in de duurzame instandhouding van de laagveenhabitats en beekprikpopulatie in dit beekdal, waarvoor de SBZ op Vlaams niveau essentieel is. Het brongebied van de Zwarte beek is gelegen binnen de SBZ ten oosten van de baan Hasselt-Eindhoven en omvat ook het gebied met toponiem Grote Heide, op de waterscheiding met de Bolisserbeek. Het wordt doorsneden door de oude spoorlijn (nu fietspad). Het brongebied volgt de begrenzing van het landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek. De bovenloop van de Bolisserbeek is gelegen binnen de SBZ stroomopwaarts van Resterheide en volgt de begrenzing van het landschap van Dommel en Bolisserbeek. Het brongebied van de Zwarte beek (stroomopwaarts van de baan Hasselt-Eindhoven) heeft een oppervlakte van ongeveer 300 ha. De bovenloop van de Bolisserbeek heeft ook ongeveer een oppervlakte van 300 ha. Naast de doelen die in dit gebied gerealiseerd worden door omvorming en uitbreiding, het behoud en de kwaliteitsverbetering van graslanden en regionale biotopen komt er nog een aanzienlijke oppervlakte akkers voor. Het behoud en de ontwikkeling van laagveenhabitats en beekprikpopulatie vergt een goede waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater, natuurlijke hydromorfologisch beekregime qua debiet en sedimenttransport. Voor de bovenloop van de Zwarte beek is de milieukwaliteitsnorm die van een kleine kempische beek. Ook in de stroomgebiedbeheerplannen is voor het stroomafwaartse deel van de Zwarte beek (1ste categorie) de milieukwaliteitsnormen voor Vlaams oppervlaktewaterlichaam opgenomen. De Zwarte beek is tegelijkertijd in deze stroomgebiedbeheerplannen aangeduid als speerpuntgebied, wat er op neer komt dat tegen 2015 een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit moet zijn gerealiseerd. De deelbekkenbeheerplannen van de Dommel voorzien projecten ter optimalisering van de overstorten en sanering van lozingspunten. Zo is in de Peerderloop een integraal project voor de herwaardering van de Peerderloop. Dit omvat het inrichten van een groene randvoorziening ter hoogte van de overstort en terugdringen verdunningsknelpunten ter hoogte van ‘Op de Kippen’. Dit brongebied van de Zwarte beek en aansluitend de bovenloop van de Bolisserbeek dient gevrijwaard te worden van elke vorm van nutriëntenbelasting (nulbemesting) in grond- en oppervlaktewater omdat de beoogde habitattypen een voedselarme situatie vereisen. Daarnaast kunnen geen pesticiden of andere bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. De bodems dienen hersteld te worden tot het gewenst trofieniveau, te meer om verdere doorslag van fosfaten te vermijden. Tevens is het verder bouwvrij houden cruciaal voor de waterhuishouding. Het landschap dient zijn open karakter te behouden. De draineringen, die versneld oppervlaktewater afvoeren dienen opgeheven te worden in functie van natuurlijk hydromorfologisch regime. Dit kan pas na herstel van de bodem. Buffering in het brongebied van de Zwarte beek bedraagt ongeveer 170 ha, naast 160 ha in de bovenloop van de Bolisserbeek. Dit komt uit landbouwgebruik (gras)akkers. Er zal met de verschillende actoren in het brongebied Zwarte Beek gezocht/gemonitord/opgevolgd worden welke maatregelen het meest efficiënt zijn. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart. Het natuurontwikkelingsprogramma behorende bij de GRUP voor de realisering van de Noord-Zuid verbinding N74 omvat het aanzuiveren van het historisch passief. Ter hoogte van het intrekgebied van de vennen Achter de Witte Bergen op het Kamp van Beverlo wordt 32,6 ha verworven en ingericht in functie van het opheffen van nutriënten instroom uit landbouw en afstromend wegwater. In het kader van buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in 2008 goedgekeurd. In de visie is “Behoud en versterking van uitgesproken natuurwaarden in valleien van Zwarte beek, Bolisserbeek, Dommel” opgenomen. In het proces voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Landbouwgebieden en beekvalleien tussen Helchteren, Peer, Meeuwen en Bree” in de regio Limburgse Kempen en Maasland dient de buffering in overleg met de betrokken sectoren verder uitgewerkt te worden. Binnen het “Landschap van het valleicomplex van de Zwarte beek” dienen 15 ha landbouwgebruik (zoals maïsakkers ter hoogte van Fonteintje) in natuurgebied opgeheven te worden. Hiervoor dienen de noodzakelijke financiële middelen en instrumenten ingezet te worden. In de vallei van de Zwarte beek wordt de inspanning deels gedekt door het Natuurinrichtingsproject Zwarte beek. In de Grote Netevallei betreft het het landbouwgebruik in de Veeweide en samenvloeiing Grote Nete met Kamerterloop (actie 5.4.1 zone verwervingsgebied). In het kader van de Landinrichting Grote Nete loopt hier een aankoopproject met de provincie. Het Landinrichtingsproject, gekoppeld aan eventuele Natuurinrichting dient verder gezet te worden. Om deze essentiële prioriteit te realiseren zal naar samenwerking met de waterloopbeheerders, provincie, watering, de gemeenten, de wegbeheerders, de private eigenaars en ANB gezocht moeten worden.
PI 3	Herstel van laagveencomplex in samenhang met heischraal grasland	Het realiseren van een ecologisch samenhangend geheel van hoog kwalitatieve kleine zeggenvegetaties, veldrusgraslanden en heischrale graslanden in de verschillende beekvalleien (Zwarte beek, Grote Nete en Dommel-Bolisserbeek) vergt grote aaneengesloten oppervlakten, een natuurlijke hydrologie en een aangepast maaibeheer. De gradiënten in de vallei (heide op zand; heischraal op overgang zand- veen; kleine zeggenvegetaties op veen) moeten maximaal hersteld en/of ontwikkeld worden om het voorkomen en areaal van tal van soorten veilig te stellen. De veenlichamen dienen integraal beschermd te worden. In de vallei van de Zwarte beek kan dit ook op basis van een archeologische waarde. De veraarding van het veen dient gestopt te worden en het proces van veenvorming dient maximaal gestimuleerd te worden. Dit kan door herstel hydrologie, dempen van drainagegrachten, draineringen en voldoende intensief maaibeheer. Om het maaibeheer te kunnen uitvoeren is inzet van speciale aangepaste maai- en afvoercombinaties noodzakelijk en dienen de terreinen zo ingericht te worden, dat het maaibeheer zo efficiënt mogelijk op terrein uitgevoerd kan worden. Het begrazingsbeheer dient aangepast te worden, waarbij begrazing op veenpakketten tot een minimum beperkt dient te worden (vertrappeling van veen leidt tot uitbreiding van pitrus). Het duurzaam instandhouden van laagveenvegetaties vergt voldoende financiële inzet van middelen en mensen om het intensieve beheer mogelijk te maken. Het Natuurinrichtingsproject Zwarte beekvallei staat in voor herstel hydrologie, maatregelen voor inrichting in functie van efficiënt beheer, uitbreiding van kleine zeggenvegetaties en heischrale graslanden en verwerving van percelen hiertoe. Op het Kamp van Beverlo gebeurde het herstel van de hydrologie en herstel van kleine zeggenvegetaties reeds grotendeels dankzij het Life project DANAH. Prioritair is het volhouden van de beheerinspanningen, het voorzien van aangepast materiaal en inzet mankracht en voldoende financiële middelen. Deze inspanning dient geleverd te worden door ANB en de terreinbeherende vereniging, Onroerend Erfgoed in geval bescherming van het veenlichaam.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 4	Kwaliteitsvolle habitats als leefgebied van soorten	De SBZ bestaat hoofdzakelijk uit voedselarme habitats (heide en heischrale graslanden, vennen, laagveenvegetaties, alluviaal bos). Deze voedselarme habitats vergen aanvoer van nutriëntarm oppervlakte- en grondwater. Door de habitats te verweven met soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen wordt niet alleen de kwaliteit van de habitats verbeterd, maar fungeren ze ook als foerageergebied voor vleermuizen, wespendif, grauwe kiekendif, grauwe klauwier en als biotoop voor diverse amfibieën. Dit vergt een behoud van het graslandbeheer en kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionaal belangrijke biotopen. Daarnaast streeft men naar behoud en herstel van Kleine landschapselementen zoals poelen en structuurrijke houtkanten. De mogelijkheden voor samenwerking met betrokken landbouwers en terreinbeherende verenigingen dient onderzocht te worden.
PI 5	Robuust ecologisch netwerk doorheen de SBZ voor amfibieën- en reptielenpopulaties en soorten van het heidecomplex	Om duurzame populaties te bekomen van kritische habitatrichtlijnsoorten als knoflookpad, heikikker, rugstreeppad en gladde slang is het belangrijk dat ze vrij kunnen migreren tussen geschikt habitat. De populaties van gladde slang en knoflookpad zijn bovendien zo klein dat op korte termijn de samenhang, niet alleen bewaard, maar grondig hersteld moet worden. Momenteel staan soorten als knoflookpad zelfs in hun laatste Vlaamse stronghold op de rand van uitsterven. Voor gladde slang dient het leefgebied binnen de SBZ verbeterd te worden en uitgebreid met als doelstelling de ontwikkeling van een duurzame regionale metapopulatie. Door uitbreiding van landduinvegetaties vanuit naaldbos in en tussen Pijnven en Kamp van Beverlo en ontsnippering van de Kamperbaan, Kieffhoekstraat, N715, N74 worden de actuele leefgebieden verbeterd. In het brongebied van de Zwarte beek en bovenloop van de Bolisserbeek in aansluiting met Zwart water en Resterheide is extra leefgebied voorzien als heidestapsteen; het spoort samen met leefgebied voor rugstreeppad, heikikker, knoflookpad en habitattypische soort gentiaanblauwtje, heivlinder, kommavlinder. Hierdoor wordt migratie naar andere heidekernen en leefgebieden van de soorten mogelijk gemaakt. Op korte termijn moeten inspanningen genomen worden voor versterking van knoflookpad in het “Landschap van Dommel en Bolisserbeek” en “Landschap van valleicomplex van de Zwarte beek”, meer bepaald in de bovenloop van de Bolisserbeek en brongebied van de Zwarte beek. Het herstellen en uitbreiden van landbiotoop is er cruciaal voor de knoflookpad, met rond de laatste stronghold aanleg van nieuwe voortplantingsbiotopen. Als kwaliteitsdoel voor de voortplantingsbiotopen is essentieel het tegengaan van eutrofiëring en het visvrij houden van de poelen. De rol van de landbouwers en de inspanningen voor behoud en verbetering van het leefgebied van knoflookpad zijn hierin cruciaal. Monitoring van de effectiviteit van de genomen maatregelen is essentieel om het voortbestaan van de soort op te volgen. Momenteel loopt er met de stad Peer acties ten voordele van het Knoflookpad. De huidige inspanningen dienen geëvalueerd te worden, alvorens over te gaan naar nieuwe acties op landbouwgronden. Dit zal geëvalueerd worden in samenspraak en in samenwerking met ruimte en erfgoed, dienst wegen en verkeer, de gemeenten, waterloopbeheerders, private eigenaars, provincie Limburg en de betrokken landbouwers. Om dit te realiseren zal naar samenwerking met ruimte en erfgoed, dienst wegen en verkeer, de gemeenten, waterloopbeheerders, private eigenaars, landbouwers en de provincie Limburg gezocht moeten worden. Ter hoogte van de N73 zal de stad Peer met AWW ontsnipperende maatregelen nemen voor amfibieën. In nieuwe infrastructuurprojecten dienen ontsnipperende maatregelen geïntegreerd te worden.
PI 6	Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van landduin- en heidevegetaties.	De SBZ is voor Vlaanderen essentieel voor landduin- en heidehabitats; het grootste heidecomplex van Vlaanderen met meer dan 4000 ha heidevegetaties ligt in het “Landschap van heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo”. Het zorgvuldig beheren van dit kerngebied van heide met heidestapstenen en het duurzaam verbinden met andere grote heidegebieden is een belangrijke doelstelling. Dit vergt inzet van financiële middelen en mankracht voor uitvoering van het ecosysteembeheer van de heide (tegengaan vergrassing en verbossing, behoud successiestadia van de heide, ...). Het duurzaam beheren vergt samenwerking tussen ANB, militaire overheid, gemeenten en terreinbeherende verenigingen. Voor de oppervlaktebehoevende soorten van het open heidelandschap zoals grauwe kiekendif, boomleeuwerik, nachtzwaluw, gladde slang, ... is een toename en kwaliteitsverbetering van deze habitats essentieel om een voldoende groot leefgebied te ontwikkelen. 12 % van de oppervlakte van de SBZ bestaat uit landduinvegetaties, droge heide neemt 19 % van de oppervlakte van de SBZ in. Dit gebeurt hoofdzakelijk door omvorming vanuit naaldbos (van overheden). Een toename van vochtige heidevegetaties doet zich voor op het Kamp van Beverlo dankzij vernattingsmaatregelen en de essentiële heideverbindingen voor de geïsoleerde populaties van de habitattypische soort gentiaanblauwtje dienen nog uitgevoerd te worden. Voor de verschillende type vennen dient gericht herstelbeheer (afvoeren sliblaag) uitgevoerd te worden. Het brongebied van het Steinsven, waarin drijvende waterweegbree voorkomt, dient gebufferd te worden om de inlaat van aangerijkt oppervlaktewater uit akkerpercelen te verbeteren. Het beperken van de bronnen van verzuring en vermesting door atmosferische depositie onder meer door buffering, milderende maatregelen zoals plaggen, maaien, om de effecten van verzuring en vermesting te verminderen zijn andere belangrijke maatregelen. Ook de andere hinderbronnen van geluid en licht dienen zoveel mogelijk beperkt te worden (vleermuizen, nachtzwaluw).
PI 7	Verder zetten samenwerking met de militaire overheid	Een aanzienlijke oppervlakte van de SBZ is eigendom van de federale overheid als militair domein. In het kader van de overeenkomst over de samenwerking tussen het Agentschap voor Natuur en Bos en het ministerie van Landsverdediging worden op terrein afspraken gemaakt over het natuurbeheer. Een geïntegreerd natuur- en bosbeheerplan is opgemaakt voor de zones onder protocol. Daarnaast worden afspraken gemaakt over de zones, waarbij het beheer zelf wordt uitgevoerd door de militaire overheid. In de periode 2004-2010 werden herstelmaatregelen van achterstallig beheer uitgevoerd (Life project DANAH). Het verder zetten en volhouden van de beheersinspanningen is noodzakelijk voor de goede staat van instandhouding van tal van essentiële habitats en soorten in het heidecomplex. Daarnaast dient de goedgekeurde visie (toename van 93 ha landduinen, 71 ha droge heide, 4 ha vochtige heide) nog verder gerealiseerd te worden. Voor de zone Lange heuvelheide (schietterrein) dient kwaliteitsverbetering van de droge en vochtige heide en het overgangsvveen in overleg besproken en onderzocht te worden. Ook de knelpunten zoals geformuleerd in het geïntegreerd beheerplan (fiches met betrekking tot de ecologische prioriteiten) dienen verder aangepakt te worden.
PI 8	Ontwikkelen van een mozaïeklandschap in de beekvallei.	In het “Landschap van heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo” liggen 3 kleinere beekvalleien: Broekbeek, Grote beek en Helderbeek. De beekvalleien zijn gekenmerkt door een afwisseling van open en gesloten landschap. Naast toename van alluviaal bos in de Grote beek, kwaliteitsverbetering van heischraal grasland in de Helderbeek vallei (VNR Helderbeek-Terril) en toename in de Broekbeekvallei, worden deze valleien actueel gekenmerkt door een aanzienlijke oppervlakte soortenrijke graslanden, te verbeteren tot regionale belangrijke biotopen. Deze dragen bij tot de leefgebieden van blauwborst, grauwe kiekendif en wespendif. Behoud en kwaliteitsverbetering van de soortenrijke graslanden en regionale belangrijke biotopen staat voorop. Het uitvoeren van aankoopbeleid binnen de perimeters van de terreinbeherende verenigingen en ANB draagt bij tot versterking van kleinschalige beekvalleien.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 9	Omvormen van naaldbossen en voorzien structuurrijke bosranden	Naaldbossen moeten door gericht beheer worden omgevormd naar de nagestreefde loofbossen op droge zandgronden. Preferentieel op gronden die een verdrogende of verzurende impact kunnen hebben op open habitats of waar doelsoorten in de bossfeer aanwezig zijn. Daarnaast moet op overgangen naar heide of graslanden (preferentieel waar doelsoorten als nachtzwaluw, boomleeuwerik, gladde slang, wespandief) een structuurrijke overgang gerealiseerd worden. Structuurrijke bosranden en open plekken als onderdeel van het bos zijn van belang voor habitattypische soort kleine ijsvogelvinder. Voor de bossen, beheerd door het ANB wordt er van uitgegaan dat op termijn minimaal 80% van de bosoppervlakte zal evolueren in de gewenste richting door de toepassing van de bestaande beheervisie van het ANB. In het “Landschap van heide, vennen en bossen op en rond het Kamp van Beverlo” kan een aanzienlijke oppervlakte gerealiseerd worden; enerzijds conform het geïntegreerd natuur- en bosbeheerplan op het militair domein en anderzijds in de aangrenzende en omliggende bossen beheerd door ANB of in eigendom. In totaal betreft het een oppervlakte van 1360 ha door omvorming. Voor de alluviale bossen wordt gestreefd naar een ecologisch beheer. Het uitgebreid bosbeheerplan van de stad Beringen bevat in de SBZ positieve doelstellingen en beheermaatregelen, die kunnen bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen van bepaalde soorten, via bosomvorming tot loofbos en plaatselijk herstel van heidevegetaties en landduinen. In de private bossen kan door toepassing van Criteria Duurzaam Bosbeheer de kwaliteit verbeteren. Via gebundelde aanpak van de bosgroepen kunnen beheerplannen opgemaakt worden. De netto oppervlakte bos in de SBZ blijft behouden. Plaatselijk wordt bos omgezet tot habitats in de open sfeer (heideherstel, herstel kleine zeggenvegetaties). De netto bosoppervlakte bos blijft behouden door omvorming vanuit struweel tot boshabitats.
PI 10	Exotenbestrijding uitvoeren.	Exoten met een negatieve invloed op de staat van instandhouding van bepaalde habitattypes en habitattypische soorten, dienen aangepakt te worden. Zo komt Reuzenbalsemien reeds verspreid voor in de Dommel en Bolisserbeek en is er veel Amerikaanse vogelkers, Robinia en Amerikaanse eik aanwezig in de naaldboscomplexen. Plaatselijk is Japanse duizendknoop aanwezig. Invasie van Reuzenbalsemien kan voorkomen worden door herstel hydrologie. Er moet gestreefd worden naar een gebiedsgerichte en integrale aanpak met betrokkenheid van de verschillende partners en dit ook buiten de speciale beschermingszones om de problematiek van exotenbestrijding aan te pakken.
PI 11	Afstemming gebruiksfuncties in de Grote Nete	In de Grote Netevallei zijn de potenties voor herstel van laagveenvegetaties hoog. Herstel van laagveenhabitats is mogelijk als de hydrologie van het veenlichaam hersteld wordt. Voor het recreatiegebied betekent dit zoeken naar een evenwicht tussen gunstige hydrologie en recreatie (weekendhuisjes, camping, gemeentelijke visvijver). De grote Nete vallei is onderdeel van de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos regio Neteland (2007). De visie stelt dat: het valleisysteem van de Grote Nete stroomopwaarts het Kanaal van Beverlo structuurbepalend is voor de natuurlijke structuur op bovenlokaal niveau. Hierin is opgenomen: • Een meer natuurlijke waterhuishouding is bepalend voor de ordening van deze valleien. De valleien worden gevrijwaard van verdere bebouwing. • In belangrijke delen van deze beekvalleien staat behoud en ontwikkeling van de natuurfunctie voorop. Het gaat om de ecologisch meest waardevolle valleigebieden. Deze samenhangende natuurcomplexen worden opgenomen in het Vlaams Ecologisch Netwerk. Binnen deze natuurcomplexen wordt gestreefd naar beekherstel, het behoud en herstel van kleinschalige valleilandschappen met moerasvegetaties, halfnatuurlijke graslanden, houtkanten, bomenrijen, waardevolle alluviale bostypen en ongestoorde overgangen naar drogere valleiflanken. • De grondgebonden landbouw, gericht op een permanent graslandgebruik kan lokaal een natuurondersteunende en landschapsverzorgende taak opnemen. • Specifiek voor de vallei van de Grote Nete wordt gestreefd naar een ontsnippering van de vallei met als doel om, zowel in de lengterichting als op een aantal plaatsen dwars op de vallei, de verbindende ecologische functie te versterken. Een eventuele verdere ontwikkeling van de Grote Netevallei als extensieve recreatieve as wordt hierop afgestemd. Een verdere versnippering door weekendverblijven wordt vermeden. • Rust, stilte en uitgestrektheid zijn waardevolle kenmerken van het gebied die niet alleen een natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarde hebben, maar ook vanuit recreatief oogpunt een aantrekkingskracht hebben. • Gebieden: 3.1 Vallei Winnerloop rond Hoboshoeve, 3.2 Grote Netevallei tussen Kanaal van Beverlo en Veeweide, 3.3 Samenvloeiingsgebied Grote Nete, Dorperloop en Kamerterloop, 3.4 Vallei van de Grote Beek stroomopwaarts van Leopoldsburg. Een RUP moet voor deze doelen de ruimtelijke randvoorwaarden vastleggen. Daarnaast omvat het operationeel uitvoeringsprogramma over de Netevallei acties omtrent de afstemming landbouw-natuur, zoals in de omgeving bos- en landduinencomplexen Paardshaagdorenberg – Pijnvennerheide en Winner - Grote Hof (actie 64) met de bevestiging van agrarische gebieden voor kleinere landbouwgebieden, het versterken van de natuurwaarden voor de Vallei Winnerloop rond Hoboshoeve en Boscomplex Winner – Grote Hof en rond het Plat, differentiëren van de bos- en natuurgebieden als natuurverwevingsgebied en versterken van de bosstructuur in Winnerheide, verweving van landbouw en natuur in het valleigebied Winneloop – Gortenloop. Actie 65: Grote Nete stroomopwaarts kanaal van Beverlo en omgeving omvat het bevestigen van de agrarische bestemming voor Landbouwgebied Strooiendorp - Kerkhoven en Locht-Verloren Eind (ten noordoosten van Eksel), samen met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Grote Nete en het boscomplex in De Brand en verweving van landbouw en natuur in de vallei van de Grote Nete ten noorden van Hechtel en het valleigebied Brisdilloop/Visbeddenbeek.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 12	Afstemming van recreatie en militair gebruik op de ecologische waarden	In sommige landschappen is zonering van recreatief medegebruik noodzakelijk voor de duurzame instandhouding van verstoringsgevoelige habitats en soorten. In een aantal kwetsbare duin- gebieden (Brand en duinen Don Bosco in Hechtel) heerst een grote recreatiedruk en dient in overleg het eventuele medegebruik gereguleerd te worden. In het Kamp van Beverlo is recreatief gebruik in principe niet toegelaten. Bijkomende recreatieve activiteiten zijn er niet gewenst; een betere sturing via toegankelijkheidsreglementering en afstemming op ecologische waarden kan via het overleg op de lokale Natuur- en bosbeheercommissie (ANB en militaire overheid). Knelpunten van en oplossingen voor militair gebruik kunnen eveneens overlegd worden in dit forum. Gezien het belang van de vallei van de Zwarte beek als leefgebied voor vogelrichtlijnsoort porseleinhoen en habitattypische watersnip mag de vallei niet verder recreatief ontsloten worden (behoud van huidige wandellus). Voor weekendverblijven die buiten de zones voor verblijfsrecreatie gelegen zijn moet een consequent uitdovingsbeleid gevolgd worden, vooral in de Grote Nete, Bolisserbeek en Dommel. Dikwijls werden hier ook visvijvers aangelegd.

2.3 Gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering

Tijdens het overleg over de instandhoudingsdoelstellingen is een aantal gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering aangebracht door de deelnemers aan het voorafgaand overlegproces. In deze paragraaf worden deze meegegeven ter informatie. De lijst is niet limitatief noch bindend. Het is bovendien mogelijk dat deze lijst wijzigt tijdens het implementatieproces.

	Omschrijving aandachtspunten
1	Toerisme Vlaanderen Toerisme Vlaanderen is bezorgd over het vooruitschuiven van de effectieve impact van de IHD op de aanwezigheid van toeristisch-recreatieve infrastructuur en geeft aan dat het toeristisch-recreatief gebruik van de regio mogelijk moet blijven. (Bron: S-IHD rapport)
2	Toerisme Vlaanderen Toerisme Vlaanderen vraagt om gebruik te maken van de meest recente informatie wat betreft recreatief gebruik. (Bron: S-IHD rapport)
3	Toerisme Vlaanderen Toerisme Vlaanderen is bezorgd over de onzekerheid van de concrete gevolgen voor de toeristische domeinen De lage Kempen, Molenheide, verschillende jeugdverblijfplaatsen, het fietsroutenetwerk, het ruiter- en menroutenetwerk de wandelgebieden en andere toeristische infrastructuur. (Bron: S-IHD rapport)
4	Sector landbouw De sector landbouw vraagt dat de verhoogde grondwaterinfiltratie geen negatieve gevolgen heeft voor de landbouw. (Bron: S-IHD rapport)
5	Departement LV Het beleidsdomein landbouw en Visserij stelt dat een vernatting in het kader van kwaliteitsverbetering van de aanwezige habitattypes geen negatieve effecten mag hebben op gronden in landbouwgebruik. Moest dit toch het geval zijn, dient er een billijke schadevergoeding aan landbouw tegenover te staan. (Bron: S-IHD rapport)
6	Departement LV Het beleidsdomein Landbouw en Visserij geeft aan dat de aanleg van duo en trioranden (voor leefgebied grauwe kiekendief) in de omliggende landbouwgronden gelegen binnen SBZ-V 3.10 dient te gebeuren op vrijwillige basis. (Bron: S-IHD rapport)
7	Departement LV Het beleidsdomein Landbouw en Visserij wenst te benadrukken dat – indien men deze bufferzones wenst aan te leggen op gronden in landbouwgebruik – men eerst wetenschappelijk dient aan te tonen waarom deze breedte van bufferzones nodig is en welke resultaten men hierbij wenst te halen. Als dit is aangetoond, dient men eerst te kijken of deze resultaten kunnen gerealiseerd worden via vrijwillige maatregelen (vb. beheerovereenkomsten perceelsrandenbeheer). Pas als vrijwillige maatregelen niet voldoende zouden blijken, kan verder gekeken worden welke bijkomende maatregelen nodig zijn in dit gebied, waarbij dit eveneens grondig onderbouwd dient te worden en er voldoende aandacht is voor ruimte-efficiëntie. We wensen hierbij ook te wijzen op de vrijwillige inspanningen die door landbouwers in deze regio reeds zijn geleverd in het kader van het project Beekrandenbeheer van Watering Dommelvallei (beheersovereenkomsten perceelsrandenbeheer) en dit in agrarisch gebied. (Bron: S-IHD rapport)
8	Departement LV Aangezien Dommel en Bolisserbeek zich bevinden in een intensief landbouwgebied, stelt het departement Landbouw en Visserij voor om bufferzones langsheen de waterloop zoveel mogelijk te beperken tot SBZ-H en bestaand natuurgebied. Indien hier landbouwgebruik aanwezig is, dient een billijke schadevergoeding voor de landbouwer voorzien te worden. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
9	Departement LV Het beleidsdomein Landbouw en Visserij stelt voor om binnen dit SBZ eerst het ecologisch beheer op terreinen in beheer door ANB of natuurverenigingen en in andere groengebieden zonder landbouwgebruik, te optimaliseren en dan te kijken wat daar al de positieve effecten op habitats en soorten van zijn, vooraleer meer dan 300 ha landbouwgebied (160 + 170 +15) in dit SBZ te claimen of er beperkingen op te leggen. Dit vanuit het principe van zuinig ruimtegebruik. (Bron: S-IHD rapport)
10	Departement LV Het beleidsdomein Landbouw en Visserij vraagt om bij de implementatie van IHD een grondig onderzoek uit te voeren naar het aandeel van verschillende oorzaken van verdroging van veen (vb. drainage, toename oppervlakte verhardingen, grote oppervlakte naaldbossen enz...) zodat van daaruit gerichte effectieve maatregelen kunnen worden genomen. (Bron: S-IHD rapport)
11	Departement LV Het beleidsdomein landbouw en Visserij geeft aan dat er volgens gegevens verzamelaanvraag 2009 in dit habitatrichtlijngebied 3000 ha landbouwgebruikspcelen geregistreerd zijn door landbouwers, waarvan 2072 ha als natuurbeheer (o.a. schaapskudde militair domein), 357 ha weiland, 333 ha voedergewassen, 169 ha akkerbouw, 21 ha grove groenten en aardappelen, 21 ha gespecialiseerde kapitaalsintensieve teelten.Binnen habitatrichtlijngebied is dus bijna 1000 ha beroepslandbouwgebruik geregistreerd (zonder natuurbeheer schaapskudde). Gezien deze grote oppervlakte landbouwgebruik, wenst het departement Landbouw en Visserij te benadrukken dat dit beroepslandbouwgebruik in SBZ-H moet kunnen blijven voortbestaan en dat IHD-maatregelen zoveel mogelijk op vrijwillige basis dienen te gebeuren. Bij de implementatie van de instandhoudingsdoelstellingen moet er wel degelijk rekening gehouden worden met de landbouwgevoeligheid van percelen. De belangrijkste knelpuntgebieden binnen dit SBZ, met de meest gevoelige landbouwgebieden zijn gelegen in het brongebied van de Zwarte Beek en de bovenloop van de Bolisserbeek. Het gaat hier om intensieve landbouwgebieden.Zoals blijkt uit de landbouwgevoeligheidsanalyse, zijn er ook verschillende bedrijfszetels gelegen in of grenzend aan SBZ-H. Deze land- en tuinbouwbedrijven dienen ook in de toekomst nog voldoende ontwikkelingsmogelijkheden te krijgen. (Bron: S-IHD rapport)
12	Provincie Limburg De Provincie Limburg wijst erop dat het gewestelijk RUP Noord-Zuid verbinding dient meegenomen te worden. (Bron: S-IHD rapport)
13	Provincie Limburg De Provincie Limburg wijst op de overlap van deze SBZ met SBZ-V BE2217310 en het feit dat er geen doelstellingen zijn opgenomen voor ortolaan, die in de omgeving voorkwam. (Bron: S-IHD rapport)
14	Gemeente Beringen De gemeente Beringen wijst erop dat voldoende financiële middelen en instrumenten dienen ingezet te worden om de landbouwenclaves op te heffen. (Bron: S-IHD rapport)
15	Gemeente Beringen De gemeente Beringen wijst erop dat tijdens het implementatietraject een bewustmakingscampagne voor het brede publiek voor de uitvoering van maatregelen op terrein absoluut noodzakelijk is. (Bron: S-IHD rapport)
16	Gemeente Beringen De gemeente Beringen vraagt bij de implementatie de wateringen te consulteren en bewust te maken van de impact van de intensieve beekruiming in de Zwarte beek en als partner te zien in de uitvoering van prioritaire maatregelen. (Bron: S-IHD rapport)
17	Gemeente Leopoldsburg De gemeente Leopoldsburg is bezorgd over de ontwikkelingen die zij plant, zoals gebieden 'Baekelandt/Moorslede' en omgeving 'KW Ijzer' en 'Reigersvliet' (Bron: S-IHD rapport)
18	Defensie Defensie kan zich enkel engageren voor de doelstellingen die uitgevoerd door het life-project DANA en die ingebed zijn in de goedgekeurde natuurbeheerplannen. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
19	Sector jacht De sector jacht wijst er op dat hoge densiteiten everzwijnen de doelstellingen voor graslandhabitats bedreigen. Dit zal worden opgenomen in het rapport onder de bedreigingen. De sector wijst er op dat ook andere sectoren dit probleem erkennen, cfr. Rapport Voerstreek. (Bron: S-IHD rapport)
20	Sector landbouw De sector landbouw voegt een extra aandachtspunt toe naar aanleiding van de opname van passage over de Noord-zuid verbinding in het s-IHD rapport:De nood aan een verbindingsgebied tussen de twee SBZ's als compensatiemaatregel is onvoldoende beargumenteerbaar vanuit de staat van instandhouding van habitats en soorten en de negatieve effecten in de Passende Beoordeling van het plan Limburgse Noord-Zuidverbinding. Interne beheermaatregelen binnen elk van beide SBZ's zijn veel effectiever in het verbeteren van de staat van instandhouding en het compenseren van mogelijke negatieve effecten van het plan.Vanuit het algemene Vlaamse beleid kan een ecologische verbinding op (middel)lange termijn beargumenteerd worden, maar de voorliggende verbinding vanuit de plan-MER is niet ecologisch efficiënt en ook niet efficiënt op ruimtelijk vlak. Er zijn in het recente verleden betere scenario's uitgewerkt.Als wordt vastgehouden aan het concept van de voorliggende verbinding vanuit de plan-MER, dan kan deze corridor beduidend smaller worden geconcipieerd, dan in het huidige voorstel en toch even effectief functioneren als corridor voor de aangehaalde soorten. (Bron: S-IHD rapport)
21	Sector landbouw De sector landbouw vraagt om de verwijzing naar het meetpunt 420500 (Hoefstraat, Zwarte Beek) als een specifiek aandachtspunt dat gebiedsgericht verbonden is met dit IHD-rapport te behouden Dit MAP meetpunt dient niet weerhouden te blijven, aangezien niet meer gelegen in landbouwgebied. (Bron: S-IHD rapport)
22	Sector landbouw De sector landbouw vindt dat de aanwezige natuur in de gele gebieden (volgens het GWP) in de omgeving van Veeweide mee in rekening dient gebracht te worden bij de verdere uitwerking en implementatie Zoals besproken en akkoord bevonden tijdens BOLOV 2 wordt bij de omgeving van de Grote Nete gewezen op het natuurgebruik in de gele gebieden volgens het gewestplan en wordt het instrument van planologische ruil meegenomen in de implementatiefase. (Bron: S-IHD rapport)
23	Sector landbouw De sector landbouw geeft aan dat het feit dat de blauwbesplantages een specifiek knelpunt waren in het met reden omkleed advies van de EC geen argument kan zijn om in overleg met de betrokken landbouwers te bekijken welke mogelijkheden er zijn voor het optimaliseren van het leefgebied van de Grauwe Klauwier. (Bron: S-IHD rapport)
24	Sector landbouw De sector landbouw duidt op de ondersteuning vanuit de provincie Limburg om dit gebied specifiek te behouden als een aangesloten landbouwgebied van provinciaal belang. (Bron: S-IHD rapport)
25	Sector landbouw De sector landbouw vreest dat de lopende initiatieven van o.m. het beekrandenproject Dommel en de huidige en toekomstige engagementen door landbouwers worden terugschroefd door voorstel van buffering. (Bron: S-IHD rapport)

3 Openstaande taakstelling

De in dit hoofdstuk beschreven oppervlaktebalans op SBZ niveau werd als taakstelling vastgesteld in het S-IHD-besluit voor deze SBZ. Op basis hiervan is een indicatieve verdeling van de doeloppervlaktes over de verschillende deelgebieden gebeurd via een modelmatige berekening. In paragraaf 3.1 wordt per aangewezen habitatype in deze SBZ het overzicht gegeven van de totale oppervlakte doelen, de oppervlakte actueel habitat en het openstaand saldo aan te realiseren habitat (door omvorming vanuit bestaande andere natuur of door uitbreiding op plaatsen die nu niet ingenomen zijn door natuur). In de volgende managementplannen zal dit overzicht geactualiseerd worden met een stand van zaken en het openstaand saldo. Voor de soorten wordt geen oppervlaktebalans weergegeven. Gezien de complexe koppeling van de populatiedoelen aan habitats, regionaal belangrijke biotopen en andere vegetatietypes is het momenteel niet mogelijk om voor soorten een betekenisvolle openstaande taakstelling met oppervlaktebalans op te geven. In 3.2 wordt de taakstelling voor de soorten kort voorgesteld; voor een meer gedetailleerde beschrijving verwijzen we naar Bijlage 2 bij het IHD-besluit. De geactualiseerde openstaande taakstelling wordt in een latere fase van de managementplannen weergegeven.

In hoofdstuk 6. Richtkaart wordt indicatief de actuele ligging van de habitats en de indicatieve verdeling van de doelen over de verschillende deelgebieden weergegeven. De verdeling van deze doelen over de verschillende deelgebieden maakt deel uit van het overleg met de betrokken actoren in het overlegplatform voor deze SBZ. De verdeling kan naar aanleiding daarvan in een volgende versie van het managementplan aangepast worden.

3.1 Habitats

Habitat code	Besluit Vlaamse regering		Openstaande taakstelling
	Opp. totaal doel (ha)	Opp. actueel (ha)	Opp. uitbreiding en omvorming (ha)
2310_2330	1225.00	963.00	262.00
3130	7.00	2.00	5.00
3160	14.00	8.00	6.00
3260 (km*)	24.00	6.39	9.61 (1.61-17.61) ***
4010	334.00	267.00	67.00
4030	2025.00	1686.00	339.00
5130	0.20	0.20	0.00
6230	149.00	116.00	33.00
6410	4.00	0.50	3.50
6430	43.00	43.00	0.00
7110	2.00	0.00	2.00
7140	300.00	112.00	188.00
7150	5.00	5.00	0.00
9120	21.00	21.00	0.00
9120_9190	1622.00	226.00	1396.00
91E0	427.00	286.00	141.00
Graslandencomplex	1373.00	1373.00	0.00

Opmerkingen
* In voorkomend geval kan de eenheid afwijken van [ha]. Bij de habitatcode wordt in dat geval aangegeven welke eenheid van toepassing is.
*** In het S-IHD-besluit is voor dit doel uitzonderlijk een vork met een minimum- en maximumoppervlakte vastgelegd. Omwille van de toepassing van de doelen in monitoring en rapportage, oa de berekening van de openstaande taakstelling, wordt in dit MP een éénduidig oppervlakte doel gehanteerd binnen deze vork.

3.2 Soorten

Soort	Doel
Beekprik	uitbreiding
Blauwborst	uitbreiding
Blauwe kiekendief	behoud
Boomleeuwerik	behoud
Drijvende waterweegbree	uitbreiding
Duinpieper	geen doelstelling
Gevlekte witsnuitlibel	uitbreiding
Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger	uitbreiding
Gladde slang	uitbreiding
Grauwe kiekendief	uitbreiding
Grauwe klauwier	uitbreiding
Heikikker	uitbreiding
Ijsvogel	uitbreiding
Kamsalamander	behoud
Knoflookpad	uitbreiding
Korhoen	geen doelstelling
Nachtzwaluw	behoud
Poelkikker	behoud
Porseleinhoen	uitbreiding
Roerdomp	uitbreiding
Rugstreeppad	uitbreiding
Ruige/Gewone/Kleine dwergvleermuis, Rosse vleermuis	uitbreiding
Wespendief	behoud
Zwarte specht, Middelste bonte specht	behoud

4 Overzicht van de prioritaire inspanningen

Voor het realiseren van de taakstelling (zie hoofdstuk 2) zijn door de Vlaamse regering een aantal prioritaire inspanningen gedefinieerd. De prioritaire inspanningen beschrijven de verschillende acties die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de taakstelling. De planning van deze acties hangt onder andere af van de beschikbare budgetten, de maatschappelijke context en de aanwezige kennis. Een aantal acties moeten echter prioritair gerealiseerd worden binnen de planperiode van het Vlaamse Natura 2000 programma 2014-2020 om:

- de verdere achteruitgang van habitattypes of soorten te stoppen of te vermijden (prioriteit stand still);
- de Vlaamse taakstelling 2020 te realiseren (prioriteit 2020).

Door de Vlaamse regering zijn in het S-IHD-besluit de prioritaire inspanningen bepaald waarbinnen één of meerdere prioritaire actie(s) moeten worden uitgewerkt en gerealiseerd in deze SBZ. Het nader omschrijven van de acties gebeurt in overleg met alle betrokkenen binnen het overlegplatform tegen begin 2015 voor vastlegging in een nieuwe versie van het managementplan. Bijzondere aandacht zal hierbij gegeven worden aan die acties die binnen de planperiode 2015-2020 uitgevoerd moeten worden. Vanaf 2019 kunnen immers de nodige verplichtende maatregelen opgelegd worden indien blijkt dat prioritaire acties anders niet gerealiseerd worden binnen deze planperiode.

In paragraaf 4.1 is het overzicht van de prioritaire inspanningen weergegeven en de prioriteit m.b.t. de planperiode 2014-2020. In de volgende managementplannen zal dit overzicht aangevuld worden met een overzicht van de acties die vallen binnen deze verschillende inspanningen en van hun status.
In hoofdstuk 6. Richtkaart wordt een ruimtelijk overzicht van de verdeling van de prioritaire inspanningen over de verschillende deelgebieden weergegeven.

4.1 Inspanningsmatrix

Gezien er nog geen vastgestelde actielijst is, worden in deze versie van het managementplan enkel de prioritaire inspanningen zoals vastgesteld in het S-IHD-besluit weergegeven. Zodra de actielijst is vastgesteld, wordt deze in een volgende versie van het managementplan aan de inspanningsmatrix toegevoegd.

	Prioritaire inspanning cfr. Besluit Vlaamse regering	Prioriteit
PI 1	Herstel van de natuurlijke beekstructuur	2050
PI 2	Buffering van voedselarme habitats	Standstill
PI 3	Herstel van laagveencomplex in samenhang met heischraal grasland	Standstill
PI 4	Kwaliteitsvolle habitats als leefgebied van soorten	Standstill
PI 5	Robuust ecologisch netwerk doorheen de SBZ voor amfibieën- en reptielenpopulaties en soorten van het heidecomplex	Standstill
PI 6	Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van landduin- en heidevegetaties.	2050
PI 7	Verder zetten samenwerking met de militaire overheid	2020
PI 8	Ontwikkelen van een mozaïeklandschap in de beekvallei.	Standstill
PI 9	Omvormen van naaldbossen en voorzien structuurrijke bosranden	2050
PI 10	Exotenbestrijding uitvoeren.	2050
PI 11	Afstemming gebruiksfuncties in de Grote Nete	2050
PI 12	Afstemming van recreatie en militair gebruik op de ecologische waarden	2020

5 Taakstelling inzake de verbetering van het natuurlijk milieu

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke milieucondities vereist zijn voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding voor de aangewezen habitats en soorten. Bij de opmaak van dit MP 1.0 was een gebiedsgerichte invulling niet mogelijk. Informatie over de vereiste milieuomstandigheden voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding van de habitats en soorten zijn te vinden in de publicatie "Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de Natura 2000 habitattypen", gepubliceerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) met als referentie T'Jollyn et al., 2009 en te consulteren op www.inbo.be/natura2000.

6 Richtkaart

De richtkaart is een belangrijk ruimtelijke afwegingskader voor plannen, projecten, instrumenten... Het geeft in de eerste plaatst een synthese van de stand van zaken op het terrein en zoals gepland. Een natuurdoel is immers pas 'geplaatst', wanneer inrichting en beheer van het betrokken perceel afgesproken zijn in een natuurbeheerplan, of één van de gelijkwaardige plannen die er mee gelijkgesteld kunnen worden. In hoofdstuk 3 is een overzicht gegeven van de geplande doelen in natuurbeheerplannen of gelijkaardige plannen. Zolang een deel van de taakstelling niet is opgenomen, bevat de richtkaart daarnaast een ecologisch geschikte zoekzone die ruim genoeg is om via vrijwilligheid en socio-economische afwegingen te zoeken naar een optimale plaatsing van de resterende doelen en daartoe gevrijwaard wordt. De bepaling van deze zoekzone gebeurt op Vlaams niveau aan de hand van de actuele en natuurlijke potentiekaarten, rekening houdend met de oppervlakte waarvoor reeds garanties zijn op een correct beheer via een geïntegreerd beheerplan of een gelijkaardig instrument en socio-economische belangen. Dit gebeurt door middel van een geobjectiverde, modelmatige berekening. Naarmate bijkomende doelen worden 'geplaatst', door natuurbeheerplannen of gelijkwaardig instrumenten of in voorkomend geval, via verplichtingen, zal ook de omvang van de zoekzone(s) afnemen. De opmaak van de zoekzone(s) vormt dus het semiautomatische resultaat van de afspraken die gemaakt zijn over het onder correct beheer brengen van terreinen.

De richtkaart is in dit Managementplan 1.0 nog onvolledig omdat de benodigde data nog in opbouw of overleg zijn. Hieronder wordt per voorzien onderdeel aangegeven in welke mate het ingevuld is in deze planversie.

6.1 Situering actuele habitats

De situering van de actuele habitats is indicatief opgenomen in kaarten 1 en 2.

6.2 Situering vegetaties als leefgebied voor Europees te beschermen soorten

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.3 Aanwezigheid van habitattypische soorten

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.4 Ruimtelijke verdeling van de instandhoudingsdoelstellingen

De ruimtelijke verdeling van de oppervlakte-doelstellingen voor de verschillende habitattypes in dit SBZ zijn opgenomen in kaart 1.

6.5 Ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen

De ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen is weergegeven in kaart 2. De codes verwijzen naar de tabel in paragraaf 4.1.

6.6 Situering van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.7 Zoekzones

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

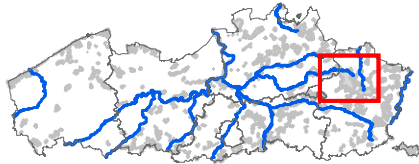
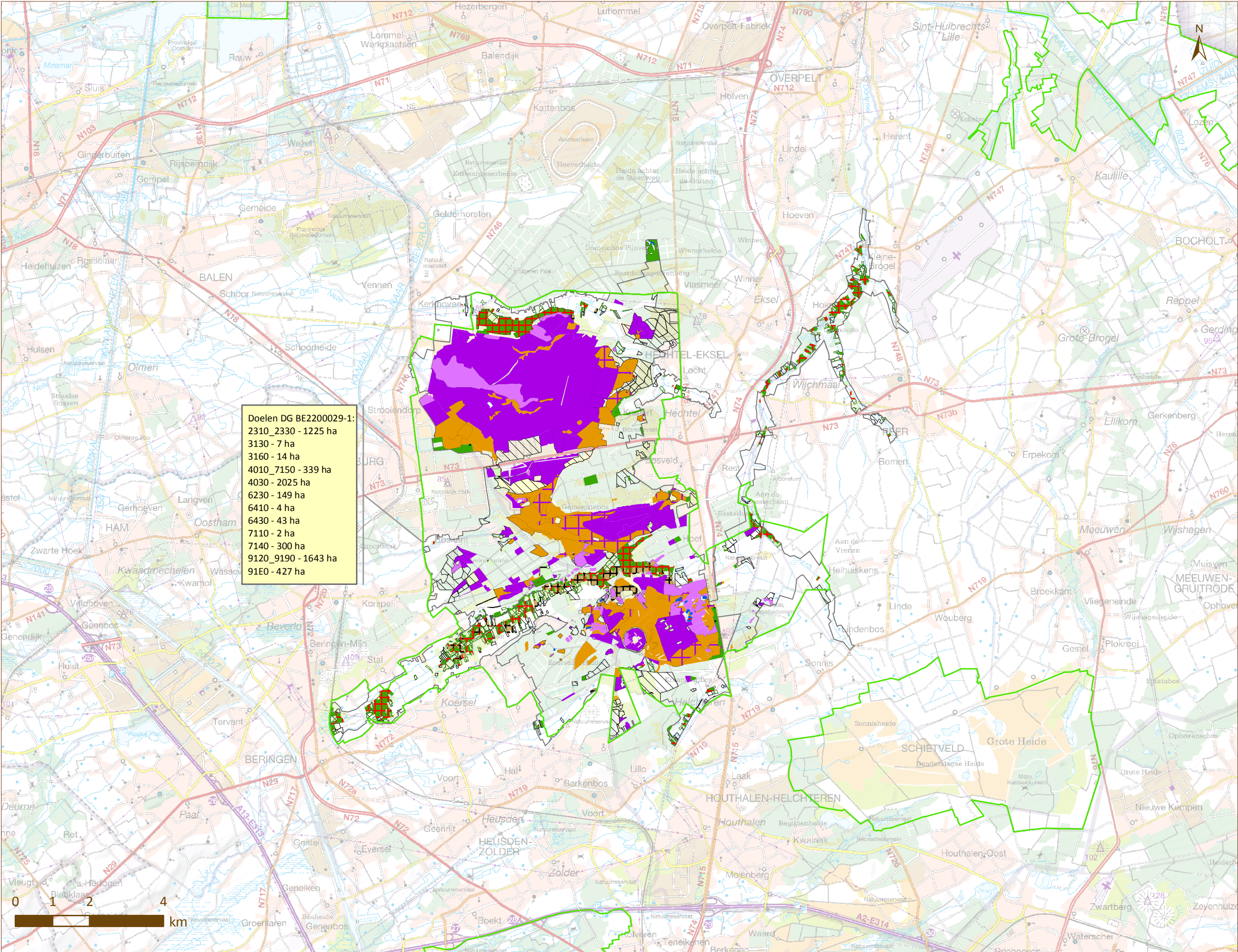
6.8 Actiegebieden voor de verbetering van het leefmilieu

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

Kaartenlijst

Kaart 1. Situering van de actuele habitats (indicatief) en de ruimtelijke verdeling van de oppervlakte-doelstellingen voor de verschillende habitattypes.

Kaart 2. Situering van de actuele habitats (indicatief) en de ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen. De codes verwijzen naar de tabel in paragraaf 4.1.

Habitat Natura 2000

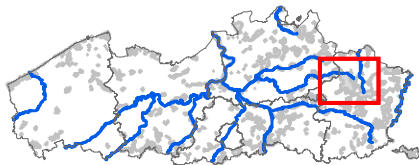
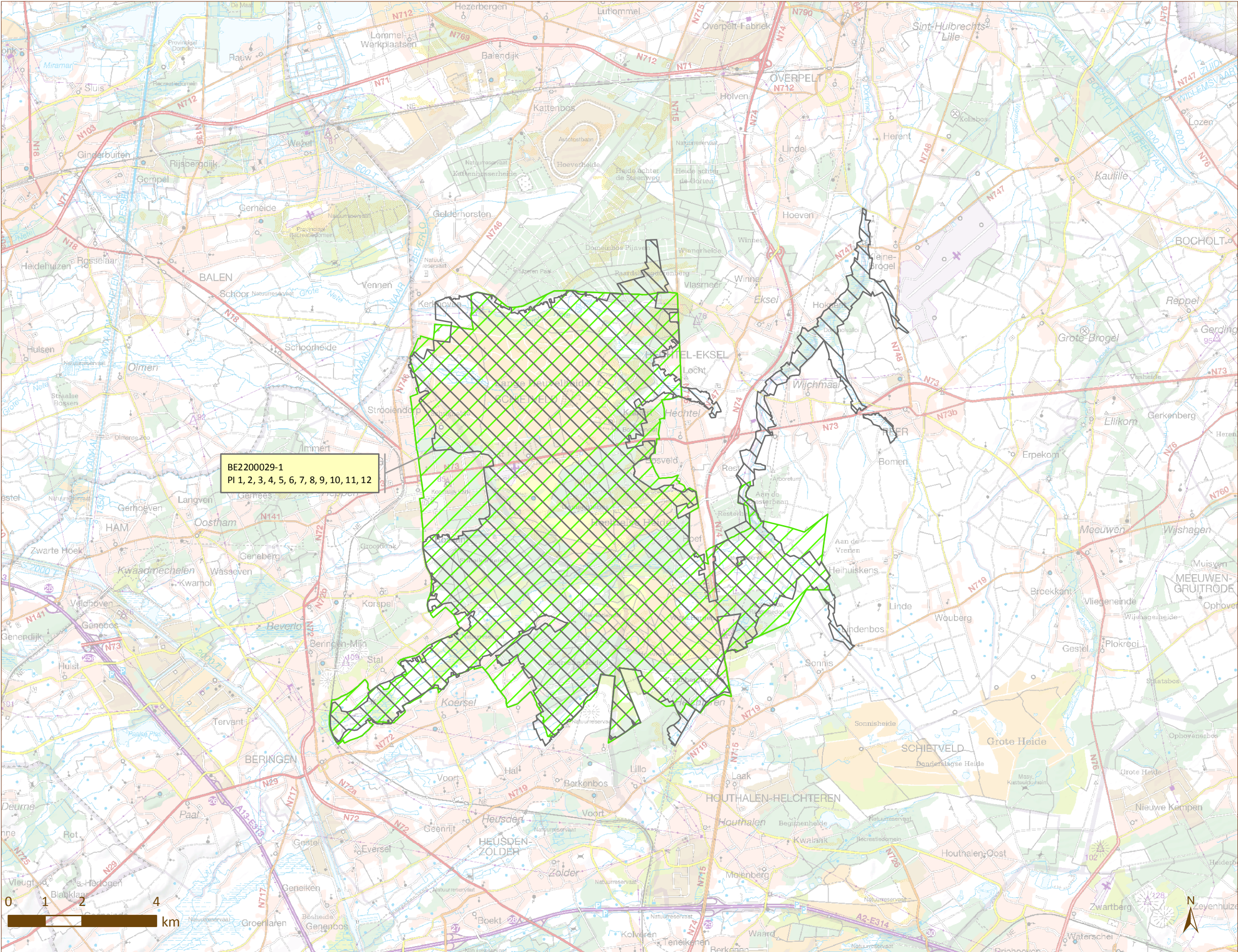
- 2310
- 2330
- 3130
- 3150
- 3160
- 4010
- 4030
- 5130
- 6230
- 6410
- 6430
- 6510
- 7140
- 7150
- 9120
- 9190
- 91E0
- Actueel Habitat - RBB
- Deels habitat
- SBZ-H
- SBZ-V

Voor habitattype 3260 is geen toewijzing aan deelgebieden gebeurd.

Indicatieve situering van de actuele habitats en de verdeling van de doelen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

Legende

- SBZ-H
- SBZ-V

Voor de omschrijving van de prioritaire inspanningen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.2

Overzicht van de prioritaire inspanningen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

7 Gebiedsgerichte toepassing van het globaal afwegingskader Natura 2000

Het Vlaams Natura 2000-programma bevat een globaal afwegingskader, met daarin:

- een onderlinge afweging van de ecologische vereisten van zowel de Europees te beschermen habitattypes, van de Europees te beschermen soorten als van de soorten die typisch zijn voor een Europees te beschermen habitat;
- een afweging voor soorten van regionaal belang van de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen voor boshabitats ten aanzien van ecologische vereisten voor vogelsoorten die karakteristiek zijn of vaak voorkomen in grotere, open en natuurkwaliteitsvolle weilandcomplexen.

In dit hoofdstuk moet worden aangegeven op welke wijze bij de realisatie van de taakstelling dit afwegingskader toegepast werd of zal worden.

De informatie over de uitvoering van het globaal afwegingskader voor deze SBZ wordt toegevoegd vanaf de volgende versie van het managementplan. Het Vlaams Natura 2000-programma, waar het globaal afwegingskader Natura 2000 deel van uitmaakt, bestaat immers nog niet bij de opmaak van dit Managementplan 1.0. Bovendien ontbreken in deze planversie belangrijke elementen die relevant zijn voor de beschrijving van de uitvoering van het globaal afwegingskader, zoals de ruimtelijke configuratie van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en de zoekzones.